

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
MENŲ FAKULTETAS
DIZAINO KATEDRA

MAGISTRINIS DARBAS

VIZUALINĖS REKLAMOS PROJEKTAS
„PRIMINIMAS“

Dailės (dizaino) mag. Gintarė Savickienė
Vadovas doc. Virginijus Šimoliūnas
Recenzentė J. Jankauskienė

Šiauliai, 2012 m.

TURINYS

ĮVADAS.....	3
1. PROBLEMOS AKTUALUMAS.....	6
2. ŽEMĖS DREBĖJIMAI.....	7
2.1 Žemės drebėjimų stiprumo matavimai.....	7
2.2 Apytikslis sąryšis tarp „tipinio“ žemės drebėjimo stabiliose platformose ir intensyvumo epicentre.....	8
2.3 Tipinės žemės drebėjimų sukeltos pasekmės.....	9
2.4 Haitis 2010 metai.....	9
2.5 Šimtai, o gal tūkstančiai aukų.....	10
2.6 Sugriautų pastatų daugiau nei sveikų.....	10
3. GAISRAI.....	11
3.1 Rusija 2010 metai.....	11
4. CUNAMIO BANGA.....	12
4.1 Japonija 2011 metai.....	12
5. TORNADAS.....	14
5.1 Naujasis Orleanas, 2005 metai.....	15
6. MAGISTRO DARBO KONCEPCIJA.....	16
7. BŪTI AR NEBŪTI?.....	17
7.1 Dievas gyvena daiktuose.....	17
8. KIEK KAINUOJA IŠSAUGOTI MŪSŲ PLANETĄ?.....	28
9. TRUMPAI APIE KETURIS PASAULIO ELEMENTUS.....	20
9.1 Stichijos baltų apeigose.....	20
10. STICHINĖS NELAIMĖS.....	21
10.1 Stichinių nelaimių statistika.....	21
10.1.1 Vulkanai.....	22
10.1.2 Žemės drebėjimai 1977-2010 metais.....	23

10.1.3	Cunamių skaičius nuo 1900 iki 2010 metų.....	24
10.1.4	Cunamių skaičiaus augimas paskutinius du dešimtmečius.....	25
10.1.5	Cunamių skaičiaus dinamika 1800-2007 metais.....	25
10.1.6	Potvynių statistika 1800-2009 metais.....	26
10.1.7	Mirčių skaičius potvynių metu.....	26
10.1.8	Tornadų statistika Vokietijoje.....	27
10.1.9	Tornadų statistika JAV.....	27
10.1.10	Žemės temperatūros pokyčiai.....	28
10.1.11	Gaisrai JAV.....	28
10.1.12	Gaisrai Europoje ir NVS šalyse.....	29
10.1.13	Žemės geomagnetinio poliaus judėjimas 1900-2010 m.....	29
10.1.14	Šiaurės magnetinio poliaus ir stichinių nelaimių dinamikos palyginimas 1900-2010 metais.....	30
10.1.15	Saulės aktyvumo ir vulkanų išsiveržimų grafikų palyginimas.....	31
10.1.16	Stichinių nelaimių padaryta ekonominė žala nuo 1950 iki 2009 metų.....	32
10.1.17	Ekonominė žala dėl potvynių 1903 – 2009 metais.....	33
11.	ANALOGŲ ANALIZĖ.....	35
12.	SUKURTO OBJEKTO ANALIZĖ.....	42
13.	PRISTATOMOJO FILMUKO ANALIZĖ.....	43
14.	SPALVA.....	44
14.1.	Spalvų poveikis.....	44
14.2.	Spalvos apibūdinančios keturis pasaulio elementus.....	46
15.	REKLAMA.....	47
15.1.	Socialinės reklamos galimybės.....	49
16.	IEŠKOJIMAI.....	50
	IŠVADOS.....	50
	SANTRAUKA.....	51
	SUMMARY.....	52
	LITERATŪROS/ŠALTINIŲ SĄRAŠAS.....	53
	PRIEDAS.....	54-62

ĮVADAS

Gamta juokauti nemėgsta, jis visada teisinga, visada rimta, visada griežta; ji visuomet teisi. Klysta ir apsirinka tik žmonės.

(J.V.Gėtė)

Kiekvieną dieną pasaulis ir jame gyvenantis žmogus nustebinamas gamtoje vykstančiais pokyčiais. Nors jie ir atrodo labai chaotiški ir nenuspėjami, tačiau visi šie procesai turi tam tikrą pradžios tašką ir pabaigos rezultatą. Kad ir kaip keistai atrodytų, tačiau žmogus savo veiksmais bei poelgiais daro didžiulę įtaką visam gamtos mechanizmui.

Remiantis aktualiausiomis šių dienų problemomis magistro darbui pasirinkau šių dienų įvykiams aktualią socialinę problemą, pagrįsta ekologine tema, kuri vadinasi vizualinės reklamos projektas „Priminimas“.

Magistro darbo temai analizuoti ir atskleisti pasirinkau keturis pagrindinius pasaulio elementus, kitaip vadinamus stichijomis, tai:

- Žemė
- Ugnis
- Vanduo
- Oras

bei:

- Gyvybė ir Mirtis

Šie keturi elementai lydi žmogų kasdien: žemė mūsų maitintoja, ugnis šildo, vanduo atgaivina ištroškusius, o be oro žmogus iš vis negalėtų išgyventi. Visi jie prieš begalę tūkstančių metų suteikė pradą gyvybei ir palaiko ją iki šių dienų. Tačiau kaip bebūtų gaila žmogus kasdien tobulėja vis labiau. Technika baigia pranokti pačia save, įvairūs išradimai ir jų tobulėjimas, deja, sukasi į materialiąją pusę. Civilizacija žudo mūsų namus – gamtą. Nafta, dujos, naudingosios iškasenos, pesticidais tręšiama žemė, automobilių išmetamos dujos, grandioziškos gamyklos ir dar milijonai neišvardintų būdų kaip „išnaudojama“ Žemė ir kokie verslai daromi iš jos „gėrio“. Žmogaus protas tobulėja ne gamtos ir ne Žemės gerovei, o jo vis talpesnei savo kišenei. Tačiau kaip mes vis labiau pastebime viskas turi pradžią ir pabaigą. Pabaiga, tai mirtis, kuri šiomis dienomis vis dažniau aplanko žmogų pasireikšdama be galo skaudžiomis stichinėmis katastrofomis, nusinešdama tūkstančius gyvybių.

Magistro darbe nagrinėjamos aktualiausios stichijų pasireiškimo priežastys, kurios į mūsų kasdienybę „įpina“ žemės drebėjimus, gaisrus, tornadus, cunamius ir dauguma kitų jau nebesuskaičiuojamų katastrofų.

Pagrindinis magistro darbo tikslas: šiuo projektu atkreipti žmonių dėmesį į stichinių nelaimių dažnėjimo priežastis.

Darbo uždaviniai:

- Magistro darbo temos suformulavimas
- Pasirinktos temos įvardijimas ir pagrindimas
- Statistinių duomenų rinkimas bei jų išanalizavimas
- Analogų funkcinė bei estetinė analizė
- Temos funkcinio pateikimo ieškojimai
- Magistro darbo įgyvendinimas (pasirinktos koncepcijos atskleidimas plakatuose).
- Darbo galutinis apibendrinimas

Tyrimo objektas

Vizualizacijos būdu pavaizduotos keturios stichijos: oras, žemė, vanduo ir ugnis. Viename objekte pateiktos dvi vieno elemento: gėrio ir blogio pusės, atomazgoje sukuriančios gyvybę arba mirtį.

Teorinio darbo problemos formuluotė

Teorinio darbo problema formuluojama šiuo klausimu: ar žmogaus daroma žala gamtai, lemia stichinių nelaimių atsiradimo priežastis? (jei lemia, tai kaip)?

Hipotezė

Tikėtina, jog temos problema privers nors kažkiek susimąstyti visuomenę apie jos daromą be galo didelę žalą gamtai ir suvokti katastrofų atsiradimo priežastis.

Teorinio darbo metodai ir metodologija

Darbo metodiką sudaro tokie numatyti darbo metodai, kaip informacinių šaltinių analizė – domėjimasis pasaulyje vykstančiomis kataklizmomis, subjektyvi prototipų analizė, kilusių idėjų perteikimas eskizuose, modelio fotografavimas, objektų fotografavimas, objektų bei modelio montavimas į vieną visumą. Plakato formos parinkimas, atitinkantis pasirinktos temos idėją, plakato formos maketavimas, medžiagų analizavimas bei tinkamas jų parinkimas.

Atlikti magistro darbo projektui naudojamas veidrodinis fotoaparatas Sony Alpha A-100, nuotraukų bei atskirų objektų montavimui naudojama Adobe Photoshop programa.

Teorinis ir praktinis darbo naujumas

Kadangi tema pateikiama ne tradicinio plakato būdu, naudojant „armonikos“ formą, kurios pagalba viename plakate bus perteiktas gėrio ir blogio sąryšis. Taigi kuriant netradicinę plakato formą, bus įgaunama daug naujų praktinių įgūdžių bei žinių. Susipažinta su naujomis medžiagomis, bei jų pritaikomumo savybėmis. Taip pat bus sprendžiamas medžiagos lankstymo klausimas tuo pačiu susipažinant su skirtingų medžiagų lankstumo bei elastingumo savybėmis. Analizuojant panašių temų prototipus bei renkant statistinius duomenis, bus įgyjama ne tik praktinių, bet ir teorinių žinių naudingų ne tik šiam magistro darbui, bet ir bendram išsilavinimui.

PROBLEMOS AKTUALUMAS

Pasaulis sudarytas tarsi iš dviejų polių. Žemė turi du ašigalius, žmogus turi dvi puses. Visame pasaulyje egzistuoja dualizmas (dvejopas, dvigubas): gėris, blogis; juoda, balta; vyras, moteris ir t.t. Visi iki vieno gyvename „namuose“, kurie vadinasi - Žemė. Gamta mus supa kiekvieną dieną, kiekvieną mūsų gyvenimo akimirką. Mes kvėpuojame *oru*, *žemė* mus maitina, *vanduo* numalšina troškulį, o *ugnis* sušildo. Manau nei vienas gyvas organizmas negalėtų išgyventi be šių keturių elementų, tai: *oro*, *žemės*, *vandens* bei *ugnies*. Būtent šie keturi elementai visatos pradžioje atnešė pradą *gyvybės* susiformavimui žemėje, tačiau dabar visuomenės gobšumo dėka virtę stichijomis, jie atneša žmonijai *mirtį*. Stichijos padeda žmogui išgyventi, tačiau kartais jos įsisiautėja. Blogąja prasme stichija - tai dažniausiai neprognozuojama, nevaldoma ir nuo mūsų nepriklausanti gamtos jėga griauanti ir naikinti viską savo kelyje. Potvyniai, liūtys, gaisrai, ugnikalnių išsiveržimai, žemės drebėjimai, tornadai, sausros, lavinos, nuošliaužos, cunamiai – tai tik keletas gamtos teikiamų „džiaugsmų“. Jos užklumpa netikėtai, kai kurių mes net negalime prognozuoti.

Pagrindinė pasirinktos temos problema, žmonijos dėka vis dažnėjančios globalios stichinės nelaimės.

Vienintelis atsakymas į mano magistro darbo temos aktualumą šiandieninėje visuomenėje, tai neginčijamas taip.

Ši problema tapo aktuali jau prieš daugelį šimtmečių, tačiau, kad ir kaip gaila sakyti pagrindinis šios problemos kaltininkas – žmogus, apie griūvantį pasaulį susimąstė dar visai neseniai. Problema aktuali ne tik dabartiniam žmogui, taip pat ji aktuali ateinančioms kartoms. Žemės naikinimas, kitaip tariant, pjovimas šakos ant kurios mes patys sėdime, tampa nebeišvengiamu. Nes gamta – lyg sudėtingas nėrinys, kuriame viskas tarpusavy susiję, tame tarpe ir žmogus. Daugelis tai gerai supranta. Kad šio nėrinio nesuardytume, bandydami jame kažką keisti, reikalingos žinios. Žmogus išradingas, kuria naujausias technologijas, puoselėja savo turtą, tampa vis išmintingesniu ir sumanesniu, tačiau ar jo protas tobulėja gamtos labui. Kiek dar ilgai mes viską imsime iš gamtos jai nieko neduodami atgal, ar ji dar ilgai kęs žmogaus patyčias. Tokių klausimų galime užduoti milijonus, o gal net ir daugiau, bet šie klausimai bereikšmiai, jei mes – žmonės, nenorime į juos atsakyti.

Kasdien vis nauja katastrofa tūkstančiai žuvusių žemės drebėjimo, uraganų, cunamių, liūčių, kaitros, gaisrų metu. Globaliniai atšilimai, atšiaurios žiemos, tirpstantys ledynai: gal tiesiog laikime naikinti tai, kas mums davė gyvybę.

Šiame magistro darbe analizuojamos keturios didžiausios, kitaip tariant, labiausiai žmoniją sukrėtusios stichinės nelaimės per pastaruosius metus.

ŽEMĖS DREBĖJIMAI

Žemės drebėjimas – staigus žemės paviršiaus judėjimas. Žemės drebėjimas yra staigus žemės plutos tampriosios deformacijos energijos išsilaisvinimo, spinduliuojamo seisminėmis bangomis, pasekmė. Žemės plutos deformacijos ir jų sukuriama įtampa atsiranda dėl litosferos plokščių judėjimo viena kitos atžvilgiu. Skirtinguose regionuose šis judėjimas yra nevienodo greičio. Dėl trinties plokštės sustoja ir pradeda deformuotis. Procesas vyksta tol kol deformacijos jėgos viršija uolienų atsparumą ir jos lūžta. Energija kaupiama iš lėto, o atsipalaiduoja staiga, tuo sukeldama seismines bangas, kurios plačiai paplinta. Kasdien įvyksta šimtai tokių žemės drebėjimų, tačiau silpnesniųjų žmonės net nejaučia. Žemės drebėjimus sukelia ir ugnikalnių išsiveržimai ar žmogaus veiklos padariniai (pvz., aktyvios kalnakasybos rajonuose). Galingi žemės drebėjimai gali sukelti milžiniškas katastrofas.

Žemės drebėjimų stiprumo matavimas

Žemės drebėjimų stiprumui nusakyti plačiai naudojami du parametrai – **magnitudė** ir intensyvumas. Magnitudė nusako drebėjimo stiprumą t. y. kiek energijos išsilaisvino žemės drebėjimo židinyje. Ji apskaičiuojama pagal seismografais užfiksuotų virpesių amplitudes. Intensyvumas nusako žemės drebėjimo sukeltų virpesių stiprumą žemės paviršiuje tam tikroje vietoje. Intensyvumas nustatomas pagal žmonių, pastatų ir gamtinės aplinkos reakcijas. Tam tikras žemės drebėjimas sukelia skirtingų intensyvumų virpėjimus skirtingose vietose. Didžiausias intensyvumas paprastai stebimas seisminio įvykio epicentre, mažesni intensyvumai išsidėsto koncentriškomis zonomis aplink įvykio epicentrą. Sąryšis tarp magnitudės ir intensyvumo yra gana sudėtingas. Intensyvumas, stebimas tam tikroje vietoje, priklauso nuo įvykio magnitudės, įvykio židinio gylio, atstumo iki židinio, grunto sąlygų ir drebėjimo mechanizmo. Didesnės kaip 4,5 magnitudės žemės drebėjimai yra pakankamai stiprūs, kad juos užfiksuotų seismografai visame pasaulyje.

Apytikslis sąryšis tarp „tipinio“ žemės drebėjimo stabiliose platformose ir intensyvumo jo epicentre.

Magnitudė („Richterio skalės balai“)	Intensyvumas epicentre	Trumpas intensyvumo apibūdinimas
1-3	I	Nejaučiamas, arba jaučiamas tik esant ypatingai palankioms sąlygomis.
3-3,9	II-III	II. Jaučia ramybės būklėje esantys žmonės, ypač viršutiniuose pastatų aukštuose. III. Jaučiama pastatų viduje, ypatingai viršutiniuose aukštuose. Dauguma žmonių nesupranta to kaip žemės drebėjimo. Stovinčios mašinos gali silpnai svyruoti. Įspūdis tarytum pravažiuotų sunkvežimis.
4,0-4,9	IV-V	IV. Pastatuose dauguma žmonių jaučia drebėjimą. Kai kurie gali pabusti iš miego. Virpa langai, indai, durys. V. Jaučiama išorėje. Dauguma pabunda. Nukrenta kai kurie indai, suskyla langai, nestabilūs objektai nuvirsta.
5,0-5,9	VI-VII	VI. Jaučia visi, dauguma išsigąsta. Juda kai kurie sunkūs baldai. Sunku vaikščioti, nukrenta paveikslai. VII. Nedideli pastatų pažeidimai. Silpni pastatai gali būti gana stipriai pažeisti, virsta kai kurie kaminai. Skamba varpai.
6,0-6,9	VIII-IX	VIII. Stiprūs pastatų pažeidimai, daliniai sugriuvimai. Dideli silpnesnių pastatų pažeidimai. Griūna kaminai, paminklai, bokštai, lūžta medžių šakos. IX. Dideli tvirtai pastatytų statinių pažeidimai. Sutrūkinėja požeminiai vamzdiniai. Aiškūs plyšiai žemės paviršiuje.
7,0 ir daugiau	X-XII	X. Pažeisti tvirtai pastatyti mediniai pastatai. Išlankstyti geležinkelio bėgiai. XI. Dauguma pastatų sugriauta. Sugriauti tiltai. Stipriai išlankstyti geležinkelio bėgiai. XII. Visiškas sugriovimas.

(Duomenys iš JAV Geologijos tarnybos)

Tipinės žemės drebėjimų sukeltos pasekmės. Lentelę reikėtų vertinti labai atsargiai, nes pasekmės priklauso ne tik nuo žemės drebėjimo magnitudės, bet ir nuo atstumo iki epicentro, o taip pat nuo geologinių sąlygų (kai kuriose vietos gali padidinti sugriovimus).

Aprašymas	Magnitudė	Žemės drebėjimo pasekmės	Įvykio dažnumas
Mikro	Mažiau nei 2,0	Mikro žemės drebėjimai, neįjuntami	Apie 8 000 per dieną
Labai silpnas	2,0-2,9	Neįjuntamas, bet fiksuojamas	Apie 1 000 per dieną
Silpnas	3,0-3,9	Dažnai įjuntamas, tačiau sugriovimų nebūna	49 000 per metus
Lengvas	4,0-4,9	Pastebimas daiktų virpėjimas. Didelių pažeidimų neturėtų būti.	6 200 per metus
Vidutinis	5,0-5,9	Gali mažame plote sugriūti silpnų konstrukcijų pastatai. Maži pažeidimai gerai suprojektuotose pastatuose.	800 per metus
Stiprus	6,0-6,9	Gali būti destruktivus 200 km spinduliu gyvenamose teritorijose.	120 per metus
Didelis	7,0-7,9	Gali sukelti didelę žalą didelėse teritorijose.	18 per metus
Milžiniškas	8,0-8,9	Gali sukelti labai didelę žalą keleto šimtų kilometrų spinduliu.	1 per metus
Ypatingai didelis	9,0 ar didesnis	Niokojantis kelių tūkstančių kilometrų spinduliu	1 per 20 metų

(Duomenys iš JAV Geologijos tarnybos)

Haitis, 2010 metai

Septinių balų pagal momentinės magnitudės skalę smūgių epicentras buvo po sala, vos už 16 kilometrų nuo sostinės Port o Prenso. Žemės drebėjimas smogė po 17 val. vietos laiku, pasibaigus darbui, todėl neaišku, kiek žmonių ten buvo likę. "Po minutės nuo drebėjimo pradžios... virš miesto pakilo žemės, dulkės ir dūmai, kurie tarsi antklodė visiškai dengė miestą apie 12

minučių, kol dulkės išsisklaidė", - JAV Tarptautinio vystymo agentūros (USAID) darbuotojas Mike'as Godfrey sakė televizijai CNN.¹

Šimtai, o gal ir tūkstančiai aukų

Haičio sostinės Port o Prenso gatvės buvo nuklotos žuvusiųjų kūnais ir sužeistaisiais, o šalia jų budėjo daugybė žmonių, suspėjusių išbėgti iš griūvančių pastatų per stiprų žemės drebėjimą, kuris įvyko antradienio pavakarę. Vėlų antradienio vakarą tūkstančiai žmonių, susirinkusių sostinės aikštėse, giedojo religines giesmes ir verkė. Trečiadienio rytą visas šios katastrofos mastas dar nebuvo žinomas -nebuvo įmanoma pateikti netgi apytikrio aukų skaičiaus. Tačiau pasivaikščiojus po nusiaubtą miestą tampa aišku, jog dešimtys tūkstančių gyventojų neteko būstų, o daugybė žmonių žuvo. Baiminamasi, kad ši katastrofa nusinešė šimtų ar netgi tūkstančių žmonių gyvybes. Žuvusieji "bus skaičiuojami šimtais", APF žurnalistams sakė vienas krauju apsitaškęs gydytojas, tvarstydamas savo sužeistą kairę ranką. Daugelis sunkiai sužeistų žmonių trečiadienį paryčiais sėdėjo gatvėse, šaukdami gydytojų pagalbą. Gelbėjimo tarnybos buvo praktiškai paralyžiuotos, todėl nukentėjusieji neturėjo jokio kito pasirinkimo, tik laukti."Ligoninės negali susidoroti su tokiu nukentėjusiųjų srautu, - sakė gydytojas ir buvęs senatorius Louis Gerardas Gillesis, padedantis išsigelbėjusiems žmonėms. - Haičiui reikia melstis. Mes visi turime melstis kartu". Haičio policija, Jungtinių Tautų darbuotojai ir Raudonasis Kryžius mėgino automobiliais vežti sužeistuosius į ligonines, tačiau darbai vyko lėtai, nes po žemės drebėjimo išsiklapiusias gatves užvertė nuolaužos. Tarptautinė Raudonojo Kryžiaus ir Raudonojo Pasmėnulio federacija mano, jog galėjo nukentėti iki 3 mln. žmonių. Šios organizacijos atstovas Paulas Conneally sakė, kad požeminių smūgių epicentras buvo labai arti Port o Prenso, o tai "nėra geras požymis". Pasak jo, Haitis yra viena iš neturtingiausių Šiaurės pusrutulio šalių, prastai pasiruošusi likviduoti didelių stichinių nelaimių padarinius.²

Sugriautų pastatų daugiau nei sveikų

Septynių balų žemės drebėjimas sugriovė netgi daugelį tvirčiausių sostinės statinių. Praėjus kelioms valandoms dulkėmis ir nuolaužomis padengtą Port o Prensą sukrėtė dešimtys stiprių pakartotinių smūgių. Daugelis pastatų Haityje netgi įprastomis sąlygomis buvo pavojingai netvirti.

¹<http://www.15min.lt/naujiena/aktualu/pasaulis/galingas-zemes-drebejimas-sukrete-haiti-57-79555#axzz1iPJYjg5W>

²<http://www.15min.lt/naujiena/aktualu/pasaulis/galingas-zemes-drebejimas-sukrete-haiti-57-79555#axzz1iPJYjg5W>

Per drebėjimą griūnant namams ore skraidė sulankstyto metalo ir betono nuolaužos. Port o Prensa kertančiame pagrindiniame Delma prospekte išlikusių pastatų yra mažiau nei sugriautų, pranešė kitas "Food for the Poor" darbuotojas. "Port o Prenso centras sunaikintas - tai katastrofa", - aimanavo vyras, vardu Pierre'as, kuris nuėjo kelis kilometrus, kol rado savo namą. Žvalgydamasis po nuniokotą miestą, jis buvo taip smarkiai sukrėstas, jog vos įstengė kalbėti. Pasak liudininkų, 2 mln. gyventojų turinčiame mieste stichijos šėlsmas neaplenkė nei rajono: dūmų ir dulkių stulpai kilo tiek nuo daugybės Port o Prenso lūšnynų, tiek nuo prabangių priemiesčių. Baltumu švytinti prezidentūra, esanti centrinėje Marso laukų aikštėje, taip pat buvo sugriauta, o jos susmukęs centrinis kupolas tapo akivaizdžiu nuniokotos šalies simboliu. Daugelis ligoninių, viešbučių, mokyklų ir ministerijų pastatų taip pat buvo sulyginti su žeme. Tik nedaugelis gyventojų drįso įžengti į savo būstus, baimindamiesi būti užversti per vieną iš 27 stiprių pakartotinių smūgių. Sugriuvus viešbučiui "Montana" buvo pasigesta apie 200 užsieniečių.¹

GAISRAI

Miško gaisras – nekontroliuojamas degių medžiagų degimas mišku apaugusiuose ir neapaugusiuose miško plotuose. Skirstomi į antžeminius, kai dega miško paklotė, trakas, viršūninius, kai dega ir medžių lajos, bei požeminius, kai dega durpingas dirvožemio sluoksnis. Kyla dėl žaibo išlydžio, neatsargios žmogaus veiklos (pernykštės žolės, laužų deginimo, nuorūkų, šiukšlių, kibirkščių vykdant miškotvarkos darbus).

Nuo miško gaisrų ypač kenčia regionai, su ilgais sausringais laikotarpiais: Australija, Pietų Europa, Vakarų, vidurio JAV.

Miško gaisras sukelia miško želdinių žūtį. Buvusioje gaisravietėje pirmiausia suveši pionieriniai augalai – įvairūs krūmokšniai, piktžolės, vėliau pradeda augti smulkūs medžiai.²

Rusija, 2010 metai

Alinanti karščio banga Rusiją užklupo dėl žmogaus sukulto pasaulio atšilimo, tvirtina Rusijos aplinkosaugininkai. Oro temperatūra Vakarų Rusijoje išaugo iki 35 laipsnių pagal Celsijų. Dėl tokios kaitros žuvo žmonių, o šalį apėmė didžiausia sausra nuo 1972 metų. Nemažai ūkininkų Rusijoje atsidadė ties bankroto riba, o nepaprastoji padėtis buvo paskelbta 17 Rusijos regionų.

² [Tarybų Lietuvos enciklopedija](#), T. 3 (Masaitis-Simno). - Vilnius: Vyriausioji enciklopedijų redakcija, 1987, 122 psl.

Sausra sunaikino beveik 10 mln. hektarų pasėlių. "Tokie ilgi kaitros periodai buvo užregistruoti tik 1936 metais, tačiau per pastaruosius keletą metų tapo vis dažnesni", - teigė Pasaulio gamtos fondo Rusijos filialo vadovas Aleksejus Kokorinas. "Tai klimato sistemos reakcija į niokojančią žmogaus veiklą", - pridūrė jis. ¹

Kai karščio banga iš Rusijos europinės dalies centro nesitraukė nuo birželio, Maskvoje buvo užregistruota rekordiškai aukšta oro temperatūra. Dėl kaitros šalyje taip pat įsiliepsnojo miškų ir durpynų gaisrai. Dėl durpynų gaisrų sostinės apylinkėse Maskvą apgaubė didžiausias nuo 2002 metų smogas. Aštraus kvapo dūmai per langus ir duris skverbiasi į biurus, gyvenamuosius namus ir restoranus. "Anglies viendeginio ir kietųjų dalelių koncentracija Maskvoje praeitą vakarą dešimteriopai viršijo leistiną ribą", - miesto oro kokybę stebinčios tarnybos "Mosekomonitoring" vyriausiasis specialistas Aleksejus Popikovas sakė naujienų agentūrai "Reuters". Pasak jo, smogo turėtų saugotis senyvo amžiaus ir širdies ligomis sergantys žmonės. Maskvoje buvo viršytas absoliutus didžiausios temperatūros rekordas, kai oras įkaito iki 37,5 laipsnio Celsijaus.

"Maskvoje vos neviršytas absoliučios didžiausios temperatūros rekordas per 130 meteorologinių stebėjimų istoriją, užfiksuotas šių metų liepos 26 dieną - 37,5 laipsnio, - sakė agentūros šaltinis. - Taip karšta Maskvoje nebuvo nuo pilietinio karo laikų. Ankstesnė absoliuti didžiausia temperatūra, užfiksuota 1920 metais, siekė 36,8 laipsnio." Tuo tarpu Sankt Peterburge užregistruota aukščiausia per visą meteorologinių stebėjimų istoriją temperatūra - 34,8 laipsnio šilumos. Ankstesnis rekordas buvo 1998 metais - 34,6 laipsnio, panašiai buvo ir 2008-aisiais - 34,3.²

CUNAMIO BANGA

Cunamis – seisminės jūros bangos, susidarančios dažniausiai dėl povandeninių žemės drebėjimų, taip pat ugnikalnių išsiveržimų, staigių nuošliaužų jūros dugne. Banga sklinda 500-1500 km/h greičiu iki 20 000 km atstumu, aukštis krante – iki 50 m. Cunamio greitis priklauso nuo jūros gylio: kuo gilesnė jūra tuo greitis didesnis, o sekliose vietose greitis mažesnis.

¹<http://www.ve.lt/naujienos/pasaulis/karsciai-rusija-uzpludo-del-klimato-kaitos-teigia-aplinkosaugininkai-456248/>

²<http://www.zebra.lt/lt/naujienos/pasaulis/maskva-vargina-rekordiniai-karsciai-ir-del-gaisru-susidares-smogas-208095.html>

Terminas kilęs iš japoniškų žodžių, reiškiančių *uostą* („cu“, 津) ir *bangą* („nami“, 波 ar 浪). Manoma, jog terminą sukūrė jūreiviai, kurie grįžę iš atviros jūros, kur nejautė jokių bangų, rado bangų sunaikintą uostą.¹

Japonija, 2011 metai

Stiprus žemės drebėjimas Japonijoje sukėlė didelę cunamio bangą. Šios stichijos mastas buvo siaubingas netgi prie žemės drebėjimų pripratusiai Japonijai. Šis cunamis, įvardinamas kaip didžiausias cunamis Japonijoje, per visa jos istoriją. Šniokščianti didžiulė vandens siena tarsi skiedras nubloškė į miestus didelius žvejybinius laivus ir kitokias vandens transporto priemones.²

Prie Japonijos šiaurės rytinės pakrantės penktadienį (kovo 11 d.) įvyko 8,9 balo stiprumo žemės drebėjimas, sukėlęs didžiulį cunamį. Ramiojo vandenyno regiono cunamių įspėjimo centras pranešė, kad dėl galingo žemės drebėjimo Rytų Azijoje ir Pietų Amerikos vakarinėje pakrantėje buvo iškart paskelbtas įspėjimas apie cunamio grėsmę.

Keturių metrų aukščio cunamio bangos, užgriuvusios pakrantę netoli drebėjimo epicentro, nušlavė jų kelyje buvusias mašinas ir pastatus. Kai kur cunamio bangos siekė 10 metrų. Žemės drebėjimas įvyko 14 val. 46 min. vietos laiku, o po jo sekė virtinė smarkių pakartotinių smūgių. Vienas jų, įvykęs praėjus maždaug pusvalandžiui, buvo 7,4 balo stiprumo.

BBC televizijos duomenimis, per galingą žemės drebėjimą ir jo sukeltą cunamį, kuris smogė šalies šiaurinei pakrantei, mažiausiai 90 žmonių žuvo, o dar 56 dingo be žinios. TV kanalo CNN duomenimis, Japonijos žinybos praneša apie kelis šimtus aukų. Naujienų agentūra „Kyodo“ pranešė, kad laivas, kuriuo plaukė 100 žmonių, didžiulės cunamio bangos buvo nuneštas ir nublokštas į krantą Japonijos šiaurės rytuose. Visuomeninis transliuotojas NHK parodė didelį laivą, kurį banga bloškė į molą Kesenumos mieste Mijagio prefektūroje.

Televizijos reportažuose iš įvairių pakrantės rajonų matyti, kad cunamis padarė didžiulę žalą - bangos nušlavė dešimtis automobilių, laivų ir netgi pastatų. Buvo matyti nuolaužų pripildyta vandens banga, šluojanti pastatus, automobilius ir laivus, besiplečianti giliau į sausumą. Vaizdo reportažuose galima išvysti besiartinančios vandens sienos bandančius išvengti automobilius.

Dirbamoji žemė Sendai teritorijoje buvo užtvindyta ir bangos stūmė automobilius šalies aerouosto nusileidimo taku. Keletas gaisrų kilo didmiesčio centre. Buvo pranešta apie gaisrą turbinos pastate Onagawa atominėje elektrinėje Miyagi prefektūroje.³

Neveltui yra sakoma viena bėda nevaikšto, tad ir šiuo atveju, viena stichinė nelaimė įtakojo kitą, štai kovo 11 dieną Japoniją nusiaubęs cunamis paskleidė bangas, kurios atsirito iki už 13 tūkst.

¹ <http://lt.wikipedia.org/wiki/Cunamis>

² http://www.ltvirtove.lt/gyvenimo_realybe.php?lt=japonijos_cunamis_2011

³ <http://www.delfi.lt/news/daily/world/po-galingiausio-japonijos-istorijoje-zemes-drebejimo-rasta-per-300-kunu-pavojus-paskelbtas-19-saliu.d?id=43007721&video=1%23video>

kilometrų esančio Antarktidos ledo šelfo ir dalį jo suskaldė į didžiulius ledkalnius, pranešė Europos kosmoso agentūra (ESA). Kovo 12 dieną ESA Žemę stebintis palydovas „Envisat“ pastebėjo ledkalnius, atskilusius nuo Sulzbergerio ledo šelfo, o kovo 16 dieną jie užfiksuoti plaukiantys į Roso jūrą, informuoja naujienų agentūra AFP. Didžiausias ledkalnis buvo 9,5 kilometrų ilgio ir 6,5 kilometrų pločio, taigi jo paviršiaus plotas šiek tiek didesnis nei Manhatano. Jo aukštis siekė maždaug 80 metrų. Kaip rodo praėjus savaitei po įvykio paskelbti Japonijos ekspertų skaičiavimai, povandeninio 9 balų stiprumo žemės drebėjimo sukulto cunamio bangos siekė mažiausiai 23 metrus. JAV ekspertams išanalizavus „Envisat“ radaro nuotraukas, nustatyta, kad bangoms vandenynu nukeliavus 13 tūkst. kilometrų, jų aukštis greičiausiai buvo vos apie 30 centimetrų. Tačiau nepaisant to, ritmiškas judėjimas aukštyn žemyn buvo pakankamas, kad paveiktų tvirtą ledyno šelfo struktūrą ir nuo jo kampų atsuktų didelius gabalus. Tyrimą, susiejusį cunamį ir ledkalnių atskilimą, atliko NASA Goddardo kosminių skrydžių centro specialistės Kelly Brunt vadovaujama komanda. Ledo šelfas – storas plūduriuojančio ledo sluoksnis, prisitvirtinęs prie pakrantės. Jis susidaro iš ledynų, kurių ledas patenka į jūrą.¹

TORNADAS

Viesulas – stipriai besisukanti oro kolona, kurios galai jungiasi su žeme ir liūtiniais kamuoliniais debesimis, arba, retais atvejais, su kamuoliniais debesimis. Šiaurės Amerikos atogrąžų viesulas vadinamas **tornadu**. Jis dažniausiai siaučia rytinėje ir pietinėje JAV dalyse, netoli Meksikos įlankos.^[1] Sausumos viesulas dar vadinamas **trombu**.

Viesulas – lokalinis meteorologinis reiškinys. Viesulas dažnai atrodo kaip iš žemo kamuolinio liūtinio debesies nusileidęs piltuvas, straublys ar stulpas. Iš vieno debesies gali nusileisti vienu metu keli sūkuriai.

Viesulo skersmuo – iki kelių šimtų metrų, slinkimo greitis 10–20 m/s. Viesulo viduje oras sukasi (paprastai prieš laikrodžio rodyklę) 50–100 m/s greičiu; to sūkurio centre oro slėgis labai žemas, todėl susidaro stiprūs kylantys srautai, ir viesulas slinkdamas traukia į save žemes, vandenį, įvairius daiktus, gyvūnus; traukdamasis susuka net metalines sijas, sutrupina storus medžius.

Viesulas kyla dėl ypač nepastovios stratifikacijos apatiniuose atmosferos sluoksniuose. Viesulai dažnesni virš jūrų; virš sausumos viesulai pasitaiko kaitros metu.

¹<http://www.balsas.lt/naujiena/550294/po-cunamio-japonijoje-antarktidoje-atskilo-didziuliai-ledkalniai>

Lietuvoje (nuo 1951 m.) buvo 24 viesulai, neramiausi buvo 1978, 1981 ir 1983 m. – praūžė net po du viesulus per metus.

Patys smarkiausi viesulai buvo 1981 m. gegužės 29 d. Širvintose ir 1985 m. gegužės 10 d. prie Nemenčinės. Viesulo trukmė nuo 4 iki 30 min. Trumpiausiai (4 min.) trukęs viesulas buvo 1988 m. birželio 9 d. Šalčininkuose. Smarkus viesulas 2011 m. liepos 27 d. praūžė per Kėdainių, Radviliškio, Šiaulių rajonus.¹

Naujasis Orleanas, 2005 metai

Uraganas „Katrina“ praūžęs 2005 metais, ir daugiausiai nuostolių padaręs, vienas iš penkių kruviniausių uraganų JAV istorijoje. „Katrina“ užima šestą vietą tarp stipriausių užfiksuotų Atlanto vandenyno uraganų.

Uraganas susiformavo virš Bahamų salų 2005 metų rugpjūčio 23 dieną. Šis vidutinio stiprumo tuomet dar pirmos kategorijos uraganas iš pradžių praūžė pietų Floridoje. Tuomet žuvo keletas žmonių, buvo sukeltas potvynis.

Vėliau Meksikos įlankoje uraganas pradėjo sparčiai stiprėti. Rugpjūčio 24 dieną iki trečio kategorijos sustiprėjęs uraganas smogė pietų Luizianoje. Daugiausiai dėl audros sukeltų bangų buvo suniokota Meksikos įlankos pakrantė nuo centrinės Floridos iki Teksaso.

Skandžiausiai jau penktos kategorijos uraganas „Katrina“ smogė Naujajam Orleanui, Luizianos valstijoje. Kranto pylimo sistema visiškai žlugo, todėl visas miestas buvo užtvindytas. Federalinė apsaugos nuo potvynio sistema Naujajame Orleane nesuveikė beveik penkiasdešimtyje vietų. Galiausiai buvo užtvindyta 80 procentų miesto ir šalia esančių apylinkių. Potvynio vanduo neslūgo keletą savaičių. Per uraganą ir jo sukeltą potvynį žuvo mažiausiai 1836 žmonės. Uraganas „Katrina“ tapo kruviniausiu uraganu Jungtinėse Valstijose. Ekonomistas ir krizių konsultantas Rendelas Belas, atsiųstas į uragano nuniokotą teritoriją po kranto pylimų sistemos nesėkmės, rašo, kad „2005 metų uraganas „Katrina“ buvo didžiausia stichinė nelaimė Jungtinių Amerikos Valstijų istorijoje. Uragano nuostoliai viršija 100 milijardų JAV dolerių sumą.“

Tai tik keturios katastrofos sukrėtusios pasaulį. Magistro darbo temai pasirinkau šiuos keturis įvykius vien dėl to, kad jie labiausiai sukrėtė bei sujaukė žmonijos gyvenimą, neskaitant tų kataklizmų, kurie mus vis dažniau neramina kiekviena šio gyvenimo dieną. Milijonai žuvusių, tūkstančiai sugriautų bei nuniokotų miestų. Visos pasaulio informacinių šaltinių antraštės mirga

¹ <http://lt.wikipedia.org/wiki/Viesulas>

rašydamos tik apie siaubingus katastrofų padarinius. Nejau gamta sukilo prieš mus – žmones; todėl, kad žmogus jau seniai prieš gamtą kelia savo dideles gobšumo rankas. Ši, sparčiu žingsniu žengianti, socialinė problema tampa žmonijos gyvenimo baime.¹

MAGISTRO DARBO KONCEPCIJA

Problemos, kurios buvo dar tik numatomos prieš tūkstančius metų, tapo realybe. Gatvėse vis dažniau galime pamatyti įvairių reklaminių plakatų pabrėžiančių ekologines problemas. Vykdomi kuo įvairesni projektai sprendžiantys ekologines pasaulio problemas. Vos ne kiekvieną dieną žmoniją užpuolančios katastrofos verčia pasaulio mokslininkus daryti rimtus sprendimus ir pagaliau gelbėti ne tik jau sparčiu tempu nykstančią gamtą, bet ir stabdyti ateinantį didžiulį, mirtiną pavojų visai žmonijai.

Taigi mano magistro darbo vienas iš tikslų, manau ir pats svarbiausias, tai atkreipti žmonių dėmesį į mūsų visų daromus žalingus padarinius gamtai. Žmogus įnikęs į materialųjį pasaulį iš gamtos kadaise buvusių neaprėpiamų turtų, darė ir tebedaro didelį finansinį pasisekimą atnešančius verslus. Šiuo metu žmogui svarbiausia materialinė gerovė, koks tikslas saugoti gamtą, nesvarbu, jog išskirtus visus miškus pražūsime smoge ar užteršę vandenį mirsime ne tik iš troškulio, bet ir įsivysčiusių ligų.

Taigi mano magistro darbo koncepcija tikslinga šių dienų įvykiams. Per ilgą žmogaus egzistavimo etapą susidariusi problema pasiekia kritišką momentą. Dualizmo būdu išspręstas projektas, rodantis ne tik gražiąją gamtos pusę, bet ir stichijų keliamas grėsmes, manau, patrauks žmogaus akį ir privers pamąstyti. Tuo labiau dvi plakato pusės leis žiūrovui palyginti „prieš ir po“ turimą dabartinį rezultatą. Be galo didelis gamtos išteklių naudojimas bei katastrofų skaičius, per pastaruosius metus, pagrindžia šio projekto reikalingumą bei naudingumą.

Vizualinės reklamos projektas „Priminimas“ tarsi įspėja žiūrovą apie laukiamos ateities „džiaugsmus“. Tokie džiaugsmai nepradžiugins nei vieno iš mūsų kol mes nesuvoksime realios šios problemos svarbos ne tik žmogui, bet ir visam žmonijos egzistavimui.

Socialinės problemos pagrįstos ekologine tema, vienos iš svarbiausių, galbūt dėl to, kad naikindami savo „namus“ tiesiog patys nebeturėsime kur gyventi. Nešame į savo namus purvą,

¹ http://lt.wikipedia.org/wiki/Uraganas_Katrina

bėdas, ligas vis dar naiviai galvodami, kad visą tai lengvai praradę, dar lengviau galėsime tiesiog nusipirkti už tas pačias materialias geroves, kurias mums davė „Motina Gamta“. Tokią problemą atspindinčių plakatų ar kitų jos pateikimo formų, visuomenei reikia rodyti kuo daugiau, mano manymu, jų niekada nebus per daug. Vis dėlto ši problema neišsprendžiama per metus ar pas dešimtį metų, jos sprendimui reikia šimtmečių, tačiau tokio ilgo laiko žmogus jau nebeturi. Tad, mano nuomone, reikia kuo aktyviau teikti žmonėms informaciją, atkreipti juos plakatais ar kitokiomis vaizdinėmis, informacinėmis priemonėmis, kurios tikrai pagaliau priverstu visuomenę kuo greičiau, tikslingiau atsižvelgti į šios socialinės problemos aktualumą. Juk vis dėlto mes visi gerai žinome ir apie tai labai dažnai pagalvojame, jog taip elgdamiesi nebesulauksime spėjamos „pasaulio pabaigos“ tiesiog ją susikursime patys.

Būti ar nebūti?

Hamletas kėlė klausimą „būti ar nebūti?“. Mes keliame klausimą „kaip būti?“ Kaip būti, gyventi ir veikti, kad nepažeistume gyvybinių procesų žemėje, kad nepažeistume Žemės, kaip vientiso gyvo organizmo, sugebėjimo mumis pasirūpinti? kažkas teisingai pastebėjo: „kodėl kai niokojami žmonių sukurti daiktai, vadiname tai vandalizmu, o kai niokojame Dievo sukurtą gamtą - progresu?“. Šiandien akivaizdu, jog modernus gyvenimo būdas yra žalingas gamtai, žalingas žmogui ir neužtikrina ilgalaikės ekonominės gerovės bei socialinio teisingumo. Mus kaltina, kad esame per dideli materialistai, ir kad tai yra visų mūsų problemų šaknys, tačiau britų žurnalistas George Monbiot mano priešingai. Pasak jo, mūsų ekologinių problemų priežastis yra tai, kad esame per maži materialistai. Mes nežinome kaip auginamas ir gaminamas maistas, rūbai ir įvairūs daiktai, kaip ir iš ko statomas būstas, iš kur gauname energiją ir koks visa to poveikis aplinkai. Mes esame atitrūkę nuo gamtos, atitrūkę nuo savęs, atitrūkę nuo pačio gyvenimo.¹

Dievas gyvena ir daiktuose

Jei šioje žemėje kažkas pasikeis, tai permainos prasidės nuo mažų kasdienio gyvenimo būdo pokyčių. Atsakingas vartojimas yra viena iš aplinkai draugiškesnio gyvenimo būdo mozaikos dalių. Vartoti mažiau, vartoti kitaip, nevartoti. Kai kas sako, kad svarbiau yra būti, nei turėti. Įvairūs dvasiniai guru ragina išsivaduoti nuo žemiškų jausmų. Bet ar ne žemiški jausmai daro mus žmonėmis? Ar norų neturėjimas nėra depresijos požymis? Jane Goodall sako tiesiai: „Man nerūpi Dangaus karalystė; man rūpi vaikai ir jų saugumas. Jie ateina į užnuodytą, užterštą ir pavojingą pasaulį. Man gėda dėl to, ką žmonija padarė šiai planetai“. Ilgą laiką ieškoję dvasingumo aukštai danguje, mes pamiršome, kad Žemė šventa ir apleidome ją. Demonizuoti materialumą yra tas pats kas desakralizuoti Žemę ir visa kas žemiška. Kai jau beveik viskas nuniokota, mes atsipeikėjame ir

¹ <http://gyva.lt/pages/filosofija>

pradedame suvokti, koks gražus mūsų pasaulis ir kiek naudos gamta duoda žmogui. Mums svarbu yra ir būti, ir turėti. Turėti tai, ko reikia palaikyti žmogiškai egzistencijai ir prasmingam buvimui šioje Žemėje, šiame gyvenime. Nes kai turi, gali dalintis su kitais. Dievas gyvena ir daiktuose, jei jie pagaminti atsakingai ir nepažeidžiant gamtos gebėjimo atsinaujinti. Kai jų nėra per daug ir jie neužgožia erdvės. Kai tu jiems nevergauji. Tik tiek, kiek reikia. Nei daugiau, nei mažiau. Nes erdvės niekada nebus per daug. Erdvės bendravimui, bendradarbiavimui, kūrybai ir buvimui kartu.¹

KIEK KAINUOJA IŠSAUGOTI MŪSŲ PLANETĄ?

Gruodžio mėnesį Kopenhagoje vyksiančiame pasaulio viršūnių susitikime greičiausiai nepavyks pasiekti konkretaus ir teisiškai įpareigojančio susitarimo dėl kovos su klimato kaita. Problema, kaip visada, pinigai. Apie tai rašo Rasa Navickaitė savaitraštyje "Atgimimas".

Ar įmanoma moderniąsias technologijas įdiegti taip greitai ir veiksmingai, kad iš tiesų spėtų užlipti už akių katastrofiškiems klimato kaitos padariniams? Kitaip sakant, ar pasaulio gyventojai dar turi valios ir laiko sustabdyti klimato atšilimą? Šis klausimas yra ypač aktualus iki Kopenhagos viršūnių susitikimo likus vos mėnesiui, rašo GUARDIAN. Danijos sostinėje politikai sieks susitarti dėl to, kas ir kiek turi paaukoti, mėgindamas užkirsti kelią tirpstantiems ledynams ir kylančiam jūros lygiui. Daugelis žaliųjų tiki, kad šis susitikimas gali būti paskutinė galimybė išgelbėti mūsų planetą. Deja, artėjant susitikimui, vis labiau blėsta viltys, kad bus parengtas detalus ir teisiškai įpareigojantis dokumentas. "Realistiška sakyti, kad Kopenhagoje nepavyks pasiekti susitarimo", – praėjusią savaitę pareiškė Angela Merkel po dvi dienas trukusių derybų su ES lyderiais. Vokietijos kanclerė perspėjo, kad Kopenhagoje daugiausia pavyks padėti pamatus tolesnėms deryboms.

Kaip aiškina GUARDIAN, valstybėms sunkiausia susitarti dėl bendros strategijos. Visi tikisi, kad kitas pirmas pradės veikti, o šitokio požiūrio rezultatas – aklavietė. Pasaulio akys nukreiptos į JAV, kuriose galima pastebėti teigiamus poslinkius atsakingesnio požiūrio į aplinką link. Tarkime, Baltieji rūmai neseniai pranešė, kad Obama skirs net 3,4 mlrd. dolerių paramą moksliniams tyrimams pažangiųjų technologijų srityje (smart grid). Tačiau pokyčiai JAV yra pernelyg lėti, kad šalis Kopenhagoje galėtų suvaidinti lyderės vaidmenį, rašo GUARDIAN. Jau greičiau šis vaidmuo klius Europos Sąjungai su Didžiąja Britanija priekyje. ES praėjusią savaitę sutarė, kad sukurs fondą, iš kurio kasmet net 90 mlrd. svarų bus skiriama besivystančių šalių

¹ <http://gyva.lt/pages/filosofija>

technologijoms plėtoti. Taip pat ji ketina sumažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimą 20 proc. (skaičiuojant 1990 metų mastu) ir padidinti šį pasižadėjimą iki 30 proc., jeigu Kopenhagoje pavyks pasiekti visuotinį susitarimą.

ES narės tarpusavyje sąlygiškai jau susitarė dėl to, kaip padėti kitoms valstybėms kovoti su klimato kaita, tačiau nenurodė konkrečių skaičių, kiek ir kam teks mokėti, rašo BBC. ES vyrauja nuomonė, kad kovai su klimato kaita turėtų būti skiriama apie 100 mlrd. eurų kasmet bent iki 2020 metų. Europos žalesiems ši suma neatrodo pakankama, tačiau Didžiosios Britanijos premjeras Gordonas Brownas (Gordonas Braunus) šį sutarimą pavadino drąsiu. Po susitikimo jis pareiškė, kad „mes, europiečiai, savo darbą atlikome“, tačiau, anot kritikų, darbas dar tik įpusėjo. Visų pirma neaišku, kokią konkrečiai sumą turėtų skirti ES, palyginti su kitomis pasaulio šalimis. Antra, liko nenuspręsta, kokia naštos dalis klius kiekvienai Europos valstybei. Anot BBC, konkretesnius pasiūlymus šiuo klausimu turėtų pateikti specialiai tam sukurta darbo grupė.

BALKANS.COM rašo, kad Rytų Europos šalys yra labai susirūpinusios dėl ES planų taip dosniai remti trečiojo pasaulio šalis. „Europa „deda pinigų ant stalo“, norėdama parodyti, kad yra pasirengusi padaryti bet ką, kad susitarimas dėl klimato kaitos būtų pasiektas“, – pareiškė G.Brownas. Į tai Rytų Europos šalys sureagavo atsargiai, atkreipdamos dėmesį, kad kai kurios besivystančios šalys yra turtingesnės nei naujosios ES narės. „Mes nenorėtume pakliūti į tokią padėtį, kai Rumunija ar Bulgarija turėtų mokėti Brazilijai, kad ši sumažintų savo šiltnamio dujų išmetimą, nes tai būtų paprasčiausiai absurdiška“, – kalbėjo Lenkijos ministras Europos reikalams Mikolajus Dowgielewiczius.

Tad, atrodo, kaip rašo INDEPENDENT, kad Kopenhagoje visos kalbos suksis ne apie išmetamąsias dujas, o apie pinigus. Kas ir kiek yra pasirengęs mokėti? Kalbant supaprastintai, turtingos valstybės yra suinteresuotos, kad trečiojo pasaulio šalys, pradedant Kinija ir Indija, gerokai sušvelnintų oro taršą, kuri neišvengiamai augs kartu su sparčiai kylančia jų ekonomika. Ir nors Vakarai yra nusiteikę investuoti didelius pinigus į subalansuoto augimo skatinimą trečiojo pasaulio šalyse, tačiau besivystančios šalys reikalauja dar daugiau. Pinigų prireiks dviem svarbiausioms užduotims: „sušvelninimui“ ir „adaptacijai“. Išvertus iš diplomatinio žargono, „sušvelninimas“ reiškia neatsinaujinančių šaltinių keitimą alternatyviais energijos šaltiniais, kartu sumažinant išmetamųjų dujų kiekį, o „adaptacija“ – kovą su neišvengiamais klimato kaitos padariniais, tokiais kaip vandens lygio kilimas, kurie trečiojo pasaulio šalyse sukelia katastrofiškų padarinių.

Nuo pat 1992–ųjų, kai buvo pasirašyta JTO klimato atšilimo sutartis, turtingosios valstybės turėjo pripažinti savo atsakomybę – su ekologinėmis problemomis susiduria visas pasaulis. Būtent

dėl nesubalansuotos Vakarų industrializacijos per pastaruosius 200 metų šitaip išaugo anglies dvideginio kiekis ore. Tačiau dabar Vakarai reikalauja iš Kinijos ir kitų besivystančių šalių, kad jos suderintų ekonominį augimą (kuris šioms šalims visų pirma reiškia bridimą iš skurdo) su žemu išmetamųjų dujų kiekiu. Tai prilygsta sakymui: „Nežiūrėk, kaip aš darau, klausyk, ką aš sakau.“ Visiškai suprantama, teigia INDEPENDENT, kad besivystančios šalys nori kiek įmanoma didesnės Vakarų finansinės paramos, kad galėtų plėtotis šiuo sudėtingesniu ir gerokai brangesniu būdu.

Rasa Navickaitė, Atgimimas, 2009 m. lapkričio 6d. Nr.

TRUMPAI APIE KETURIS PASAULIO ELEMENTUS

Keturi pasaulio elementai: žemė, ugnis, vanduo ir oras – tai gyvybės pradai. Tačiau jie žinomi ne tik kaip mūsų kasdieninis gyvenimo šaltinis, bet kaip nuo seno išlikusių tradicijų pagrindiniai ir reikšmingiausi akcentai. Senų senovėje, žmogus garbino Gamtą – Žemę, rūpinosi ja ir bijojo jos rūstybės, priešingai nei šiuo metu. Džiugu, kad dar nors lašelis pagarbos ir didingumo pasaulio elementams liko šių dienų tradicijose.

Stichijos baltų apeigose

Ugnis. Kiekvienoje baltų tradicinėje šventėje uždegama aukuro, laužo ar žvakių ugnis. Ugnis – tai svarbus lietuvių kultūros simbolis. Ne veltui senovėje mes buvome vadinami ugnies garbintojais, o pačiame Vilniaus centre – Šventaragio slėnyje nuolat degė Amžinoji ugnis. Kiekvienuose namuose buvo ugniakuras, kurio ugnį namiškiai ypač gerbė, o motina prižiūrėjo ir rūpestingai saugojo.

Žemė. Tam tikrų senųjų švenčių metu pagerbiama žemė – Žemyna. Žemė bučiuodavo svarbiausiais gyvenimo momentais – atsisveikinant su gimtaisiais namais, duodant priesaiką (prisiekama būdavo ir laikant saujoje žemės), atsiprašant pasielgus nedorai, net nusikeikus, nes žemė nemėgstanti keiksmų.

Vanduo. Vanduo tai gyvybės pradžių pradžia. Lietuvių giesmėse vanduo minimas dažniau negu ugnis. Visose apeigose ir švenčių papročiuose vanduo gerbiamas ir įprasminamas kaip šventa galia ir svarbi apsivalymo priemonė.

Žymiausios šventvietės būna prie šaltinių, upelių, ežerų. Kiekviena apeiga prasideda nuo vandens atsigeriama vandens, nusiprausiamas, prausiamasi pirtyje.¹

¹ J. Trinkūnas, Lietuvių pasaulėjauta, papročiai, apeigos, ženklai 2000 Vilnius (84-89 psl.)

STICHINĖS NELAIMĖS

Stichinių nelaimių statistika

Pakanka panagrinėti statistiką, kad pamatytume, jog stichinių nelaimių augimas pasireiškia stabiliai augančia tendencija, ypač padidėjusia nuo 1990 metų ir išaugusia dar kelis kartus nuo 2005 iki 2011 metų. Kol kas nėra priežasčių ar duomenų, leidžiančių manyti, kad ši tendencija ims ir pasikeis. Taip pat nėra priežasčių manyti, kad šis išaugęs stichinių nelaimių skaičius bei jų padaryta žala yra atsitiktinumai, kuris gali bet kada baigtis ar bent jau sumažėti. O juk stichinių nelaimių padaryta žala, jei nėra atkuriamą, akumuliuojasi, pasėja naujus destruktivius procesus, kuriuos įveikti išties sunku arba kol kas neįmanoma...

Čia pateiktos ištraukos iš pirmo „Tarptautinio globalių geologinių ir aplinkos pokyčių komiteto“ (IC GCGE GEOCHANGE) pirmininko E.Khalilovo pranešimo:

Žemiau yra pateikta keletas aplinkos visuotinės kaitos studijų, pateikiančių statistinius duomenis, susijusių su stichinėmis nelaimėmis – tiek atmosferos, tiek ir geologinio pobūdžio. Remiantis žemės drebėjimų, ugnikalnių įsiveržimų, potvynių ir atoslūgių, magnetinių polių slinkimo ir kitų geologinių procesų statistinių duomenų analize, buvo įrodyta, kad geodinaminė Žemės veikla per pastaruosius 100 metų nuolat auga. Taip pat išryškėjo tendencija, kad ji labai išaugo per pastaruosius dešimtmečius. Ji sukėlė aukų ir ekonominių nuostolių nuo stichinių nelaimių skaičiaus augimą.

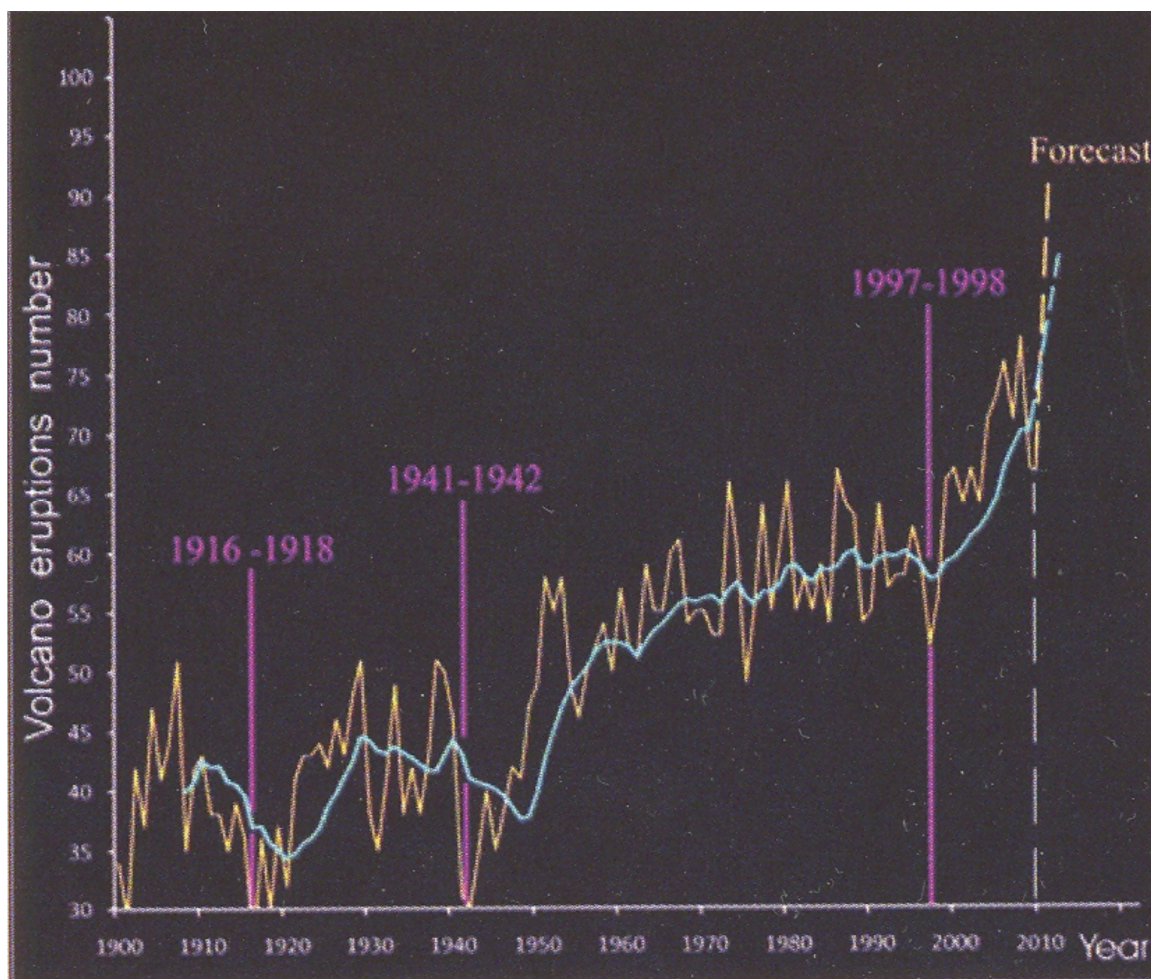
Pasaulinis Žemės endogeninių bei egzogeninių procesų bei energijų „pliūpsnis“ prasidėjo 1990 metų pabaigoje. Panaši tendencija gali būti pastebėta atmosferos procesuose: ypač padidėjo tornadų, uraganų, tropinių audrų, potvynių ir kt. skaičius. Pasaulinius aplinkos pokyčius sukėlė antropogeninių ir gamtinių veiksnių darinys, sustiprindamas neigiamą jų poveikį žmonijai.

Reikia pripažinti, kad žmonija nėra pasirengusi prisiimti atsakomybes pasaulinių stichinių nelaimių laikais nei technologiškai, nei ekonomiškai ar teisiškai, nei psichologiškai.

Mokslininkai, tarptautinės organizacijos ir įvairių šalių vyriausybės bendromis pastangomis, pagal JT, turėtų imtis veiksmingų priemonių siekiant kovoti su stichinėmis nelaimėmis ir sumažinti nuostolius ir žalą, kurią jos gali sukelti žmonijai.

Toliau statistika pateikta grafikuose.

Vulkanai

Grafikas rodo vulkanų išsiveržimus Žemėje nuo 1900 iki 2010 metų (E.Khalilov, 2010, pagal Global Volcanism Program duomenimis). http://www.volcano.si.edu/world/find_eruptions.cfm

Kasmetinis vulkanų išsiveržimų skaičius pažymėtas geltonai.

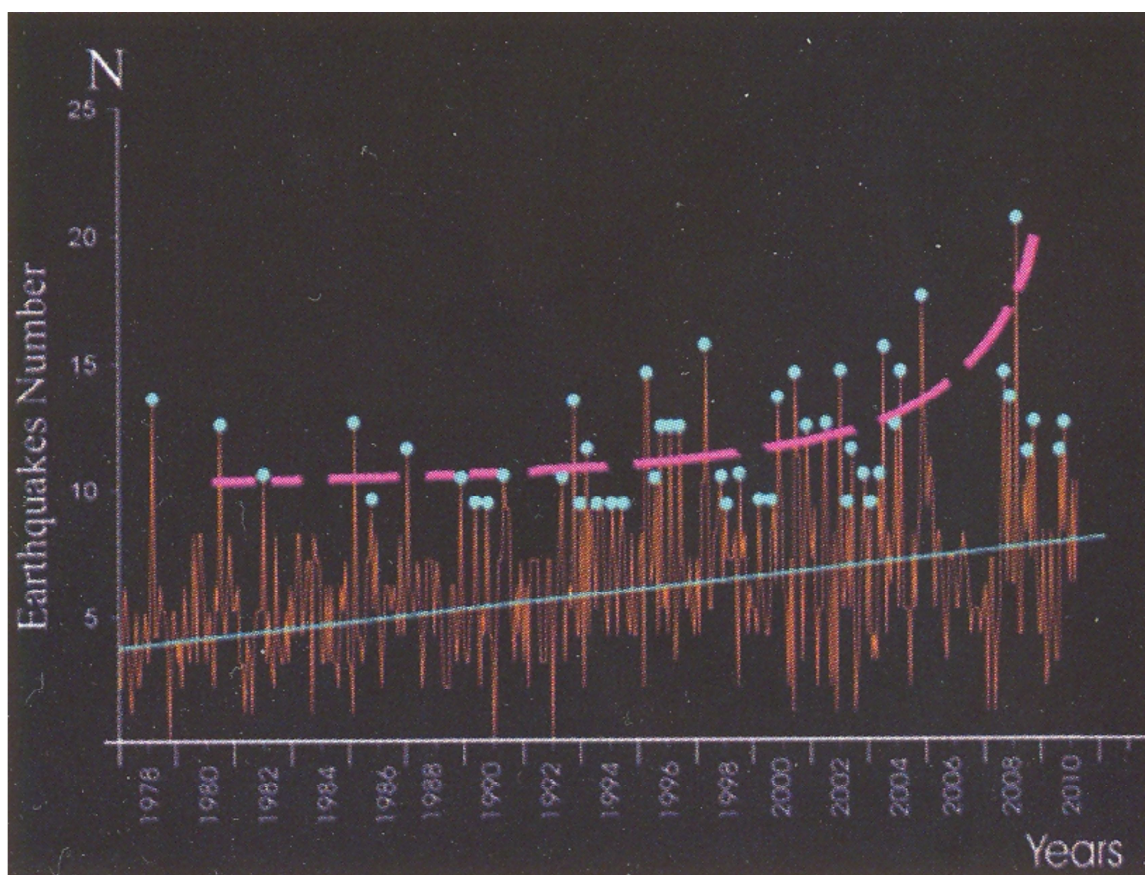
Kreivė, žyminti septinių metų vidurkį, pažymėta mėlynai.

31,5 proc. visų mirčių, kurias sukėlė žemės drebėjimai per paskutinius 110 metų, įvyko per paskutinį dešimtmetį (1900-2009).

Paskutinį dešimtmetį cunamių metu žuvo dešimt kartų daugiau žmonių nei per ankstesnius 100 metų.

Žemės drebėjimas, įvykęs 2010 metų sausio 12 dieną Haiityje, pareikalavo 222 570 žmonių gyvybių.

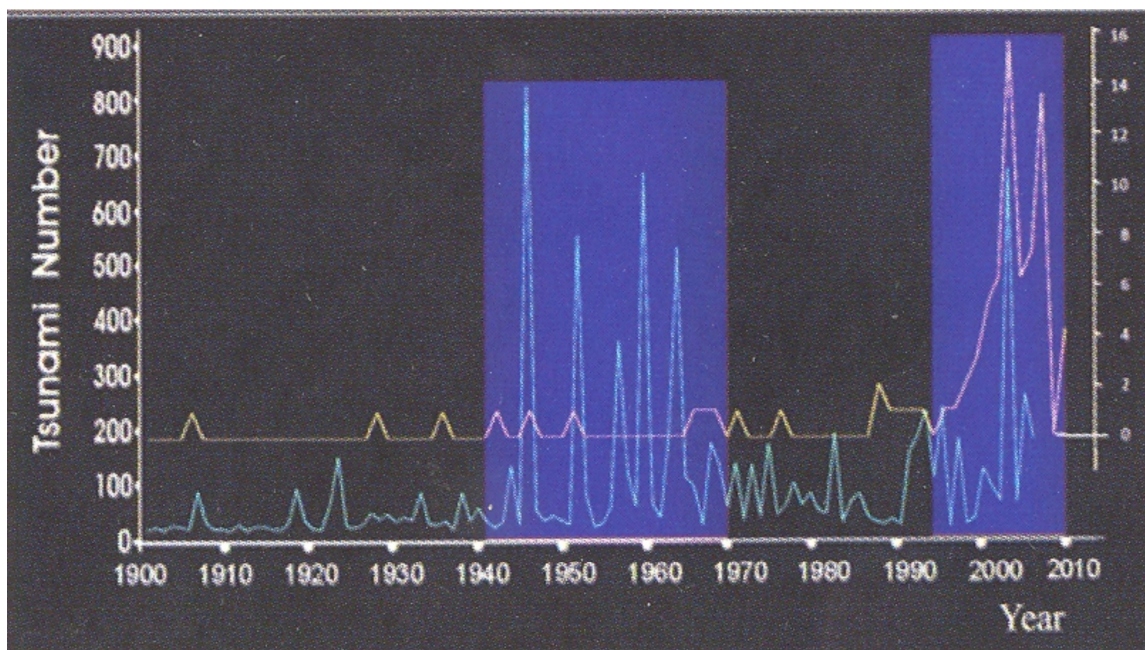
Žemės drebėjimai 1977-2010 metais

Grafike parodyta 6,5 balo žemės drebėjimų, įvykstančių kiekvieną mėnesį, kiekio dinamika nuo 1977-01-01 iki 2010-04-30 (E. Khalilov, 2010, pagal USGS duomenis).

Per paskutinį dešimtmetį žmonių, kurie žuvo dideliuose žemės drebėjimuose, skaičius išaugo 8,6 karto, lyginant su kitais dešimtmečiais per pastaruosius 50 metų.

Cunamių skaičius nuo 1900 iki 2010 metų

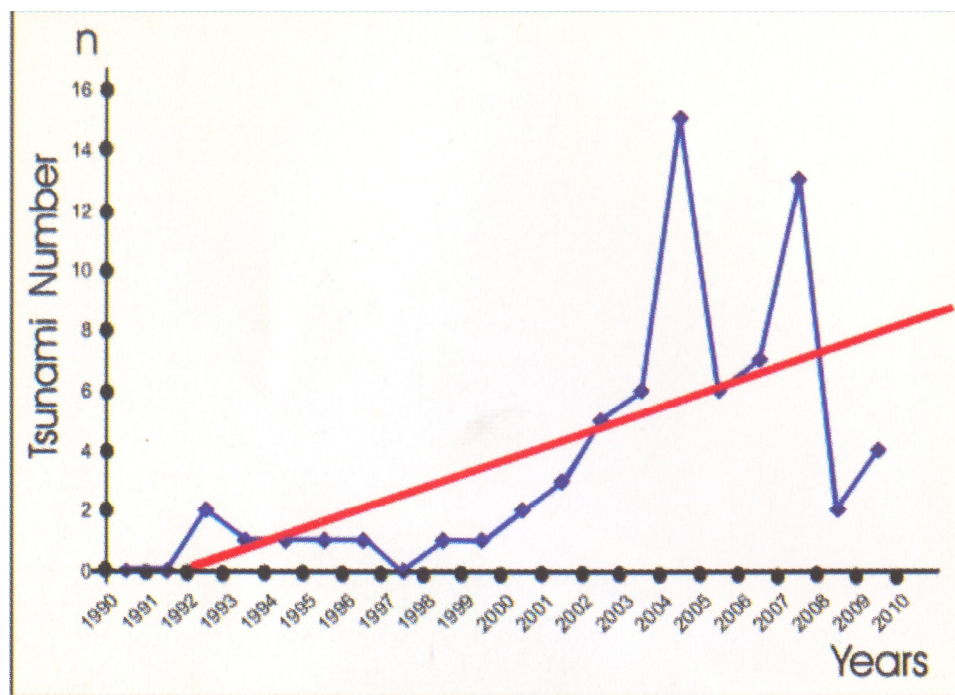
Grafikas rodo didžiųjų cunamių skaičių nuo 1900 iki 2010 metų (pagal E. Khalilov, 2010).

Kasmetinis didelių cunamių skaičius pažymėtas geltonai.

Kasmetinis visų cunamių skaičius pažymėtas mėlynai.

Didelio cunamio aktyvumo zonos pažymėtos tamsiai mėlynai.

Cunamių skaičiaus augimas paskutinius du dešimtmečius

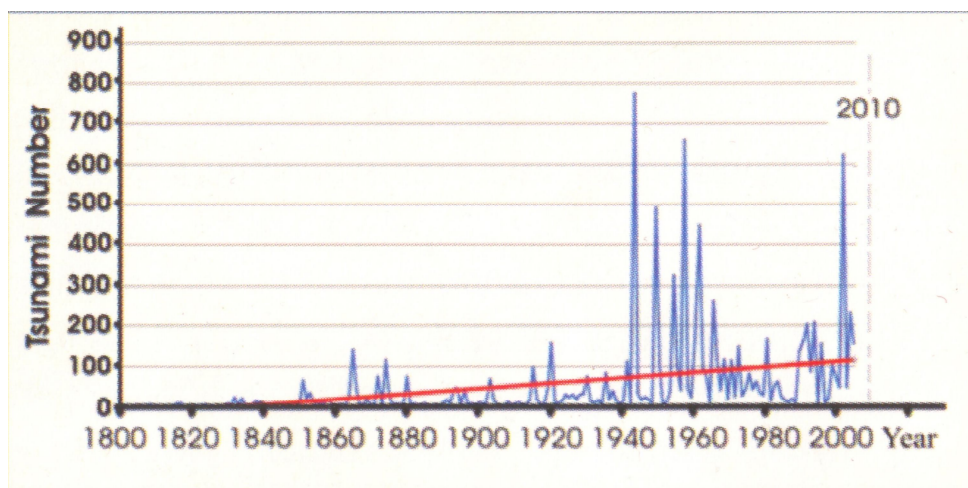
Grafikas rodo didžiųjų cunamių skaičių nuo 1990 iki 2009 metų (E. Khalilov, 2010, pagal Cunami informacinio centro duomenis).

http://ioc3.unesco.org/itic/categories.php?category_no=77

Kasmetinis cunamių skaičius pažymėtas mėlynai.

Bendroji tendencija pažymėta raudona linija.

Cunamių skaičiaus dinamika 1800-2007 metais

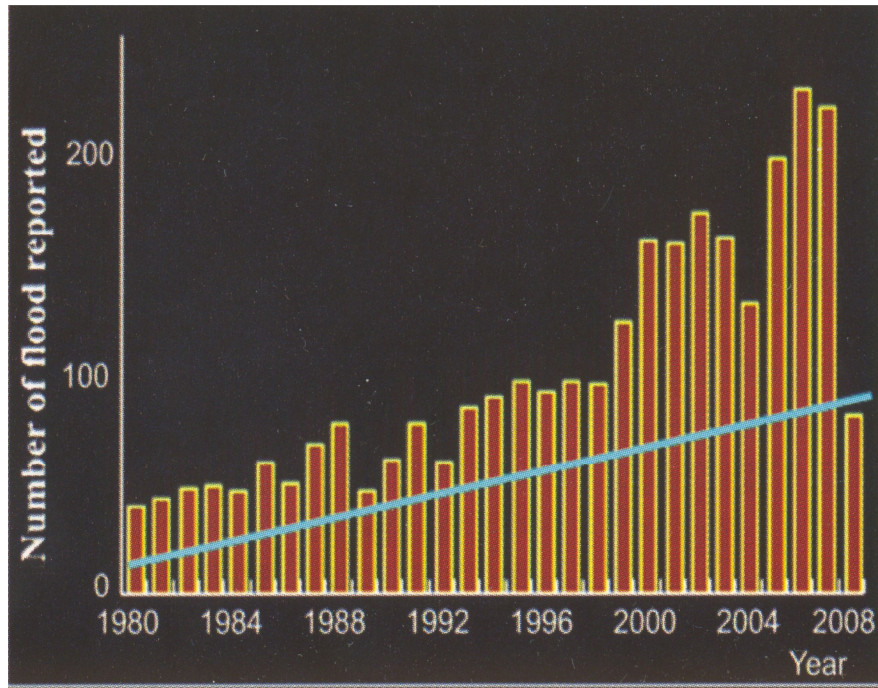
Grafikas rodo visų cunamių skaičiaus dinamika nuo 1800 iki 2007 metų (E. Khalilov, 2010).

<http://tsun.sssc.ru/htdbwld/heights/main.asp>

Kasmetinis cunamių skaičius pažymėtas mėlyna spalva

Raudona linija pažymėta bendra cunamių skaičiaus augimo tendencija.

Potvynių statistika 1800-2009 metais

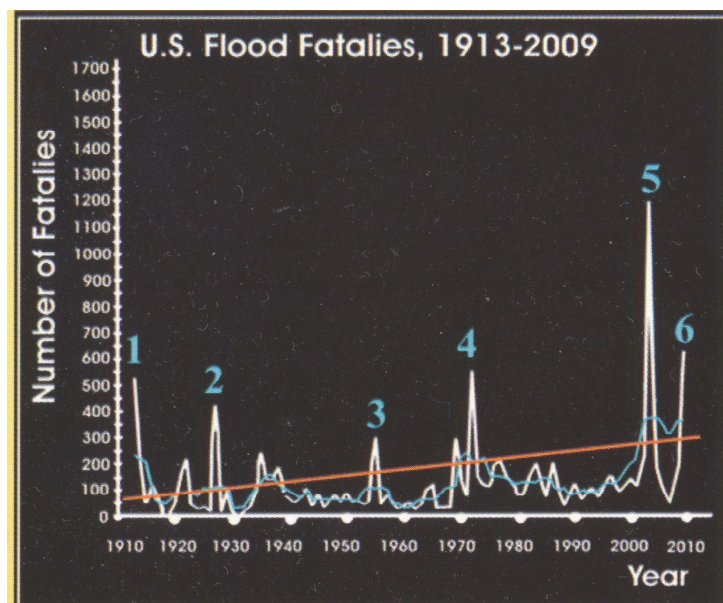
Potvynių statistika JAV 1980-2008 metais.

<http://www.atmo.arizona.edu/students/courselinks/fall04/atmo336/lectures/sec2/fig2.gif>

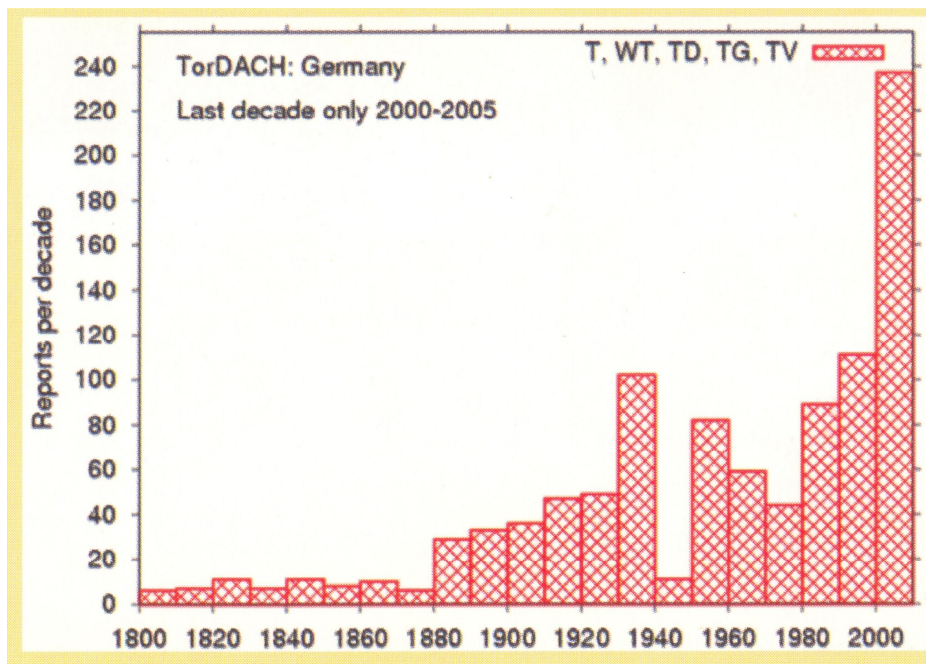
Mirčių skaičius potvynių metu

Diagrama rodo mirčių skaičių potvynių metu nuo 1913 iki 2009 metų (pagal E.Khalilov). http://www.weather.gov/oh/hic/flood_stats/flood_trends.JPG

Kasmetiniai duomenys pažymėti baltai Penkių metų vidurkis pažymėtas mėlynai.

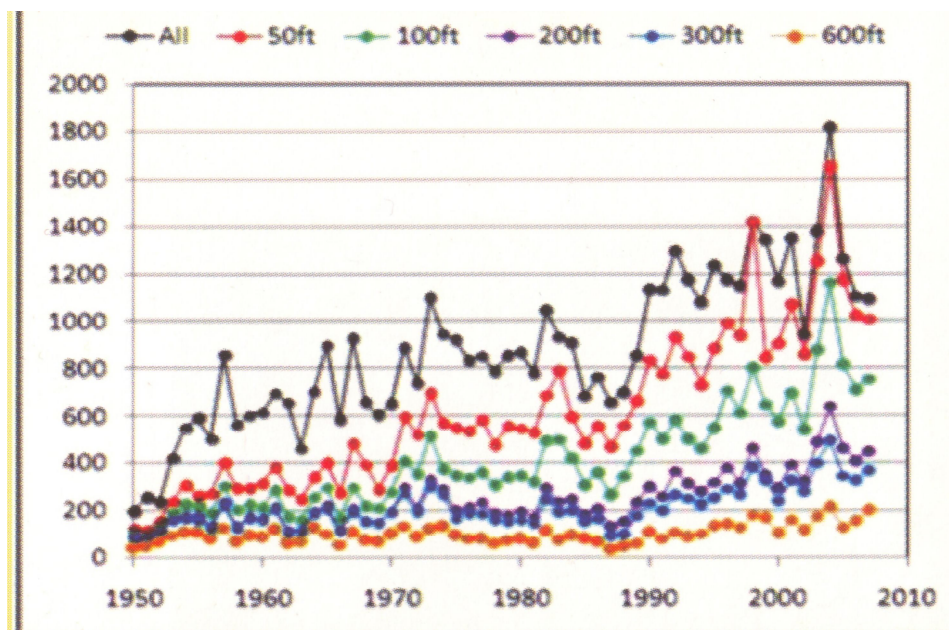
Tornadų statistika Vokietijoje

Grafikas rodo tornadų statistiką Vokietijoje nuo 1800 iki 2005 metų.

http://www.tordach.org/de/gif/cent_T.gif

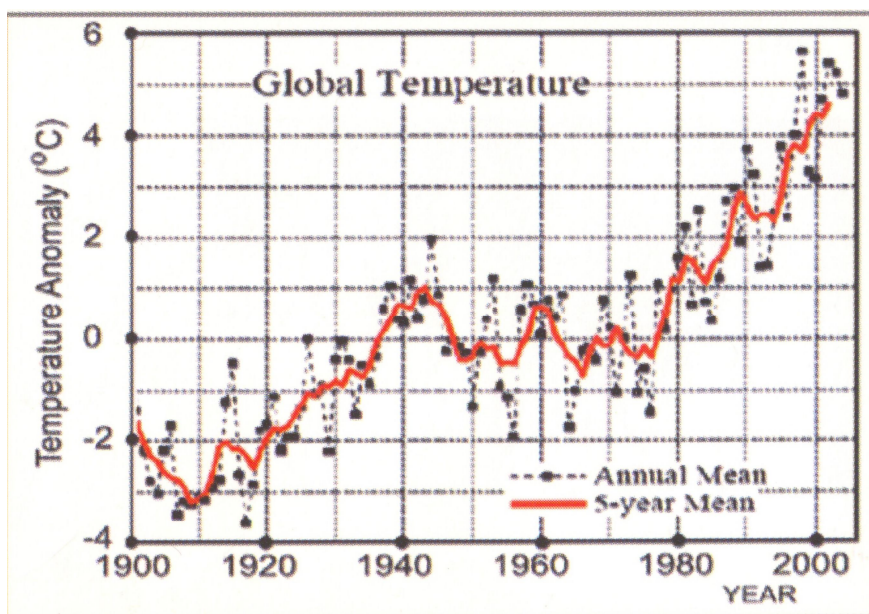
Tornadų statistika JAV

Grafikas rodo visų tipų tornadų statistiką JAV nuo 1950 iki 2007 metų.

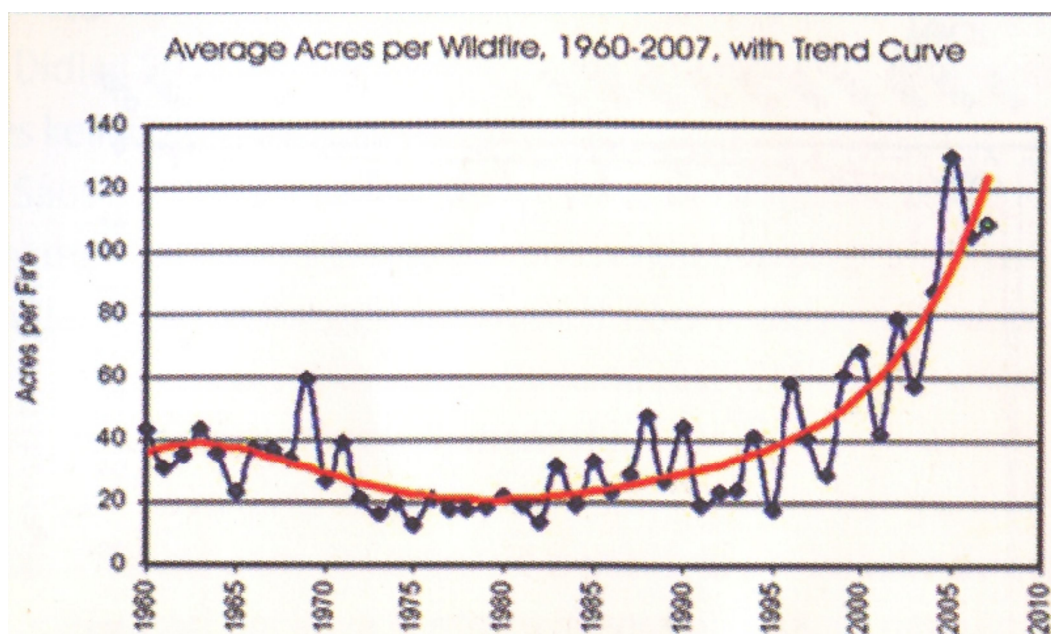
<http://tamino.wordpress.com/2008/05/13/attack-of-the-50-foot-tornado/>

Žemės temperatūros pokyčiai

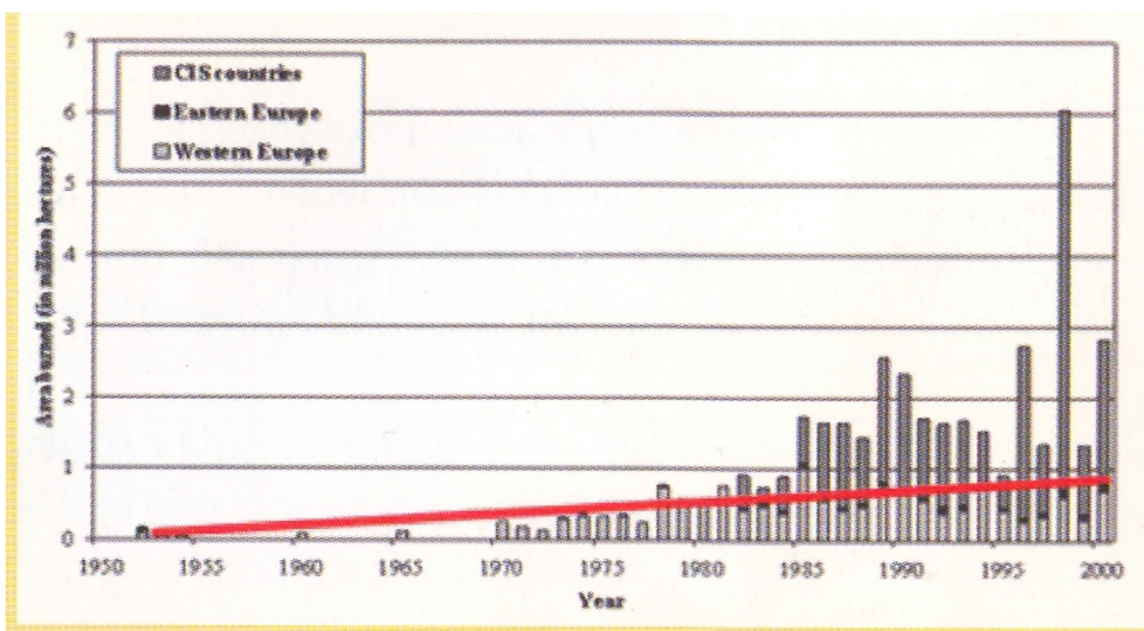
Grafikas rodo globalius žemės temperatūros pokyčius 1900-2000 metais.

Gaisrai JAV

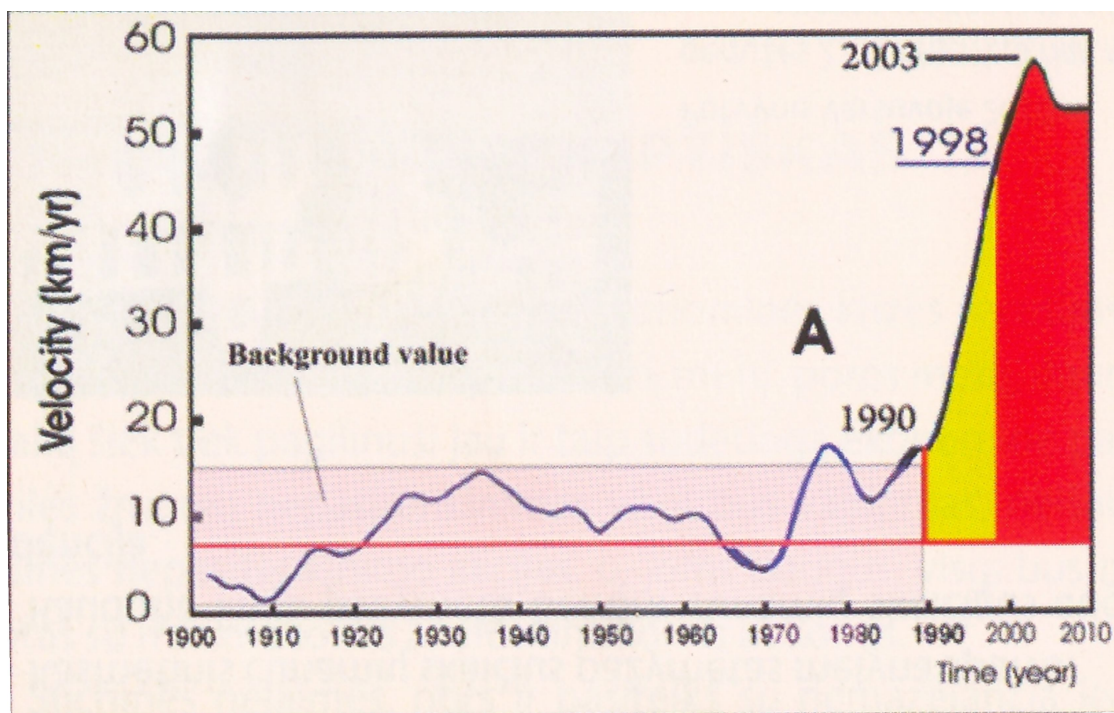
Grafikas rodo teritorijų, nukentėjusių JAV nuo gaisrų 1960-2007 metias, dinamiką.

Gaisrai Europoje ir NVS šalyse

Grafikas rodo dinamiką rajonų, nukentėjusių nuo gaisrų Rytų bei Vakarų Europoje bei NVS šalyse. <http://www.fao.org/docrep/008/ae428e/ae428e02.htm>

Žemės geomagnetinio poliaus judėjimas 1900-2010 metais

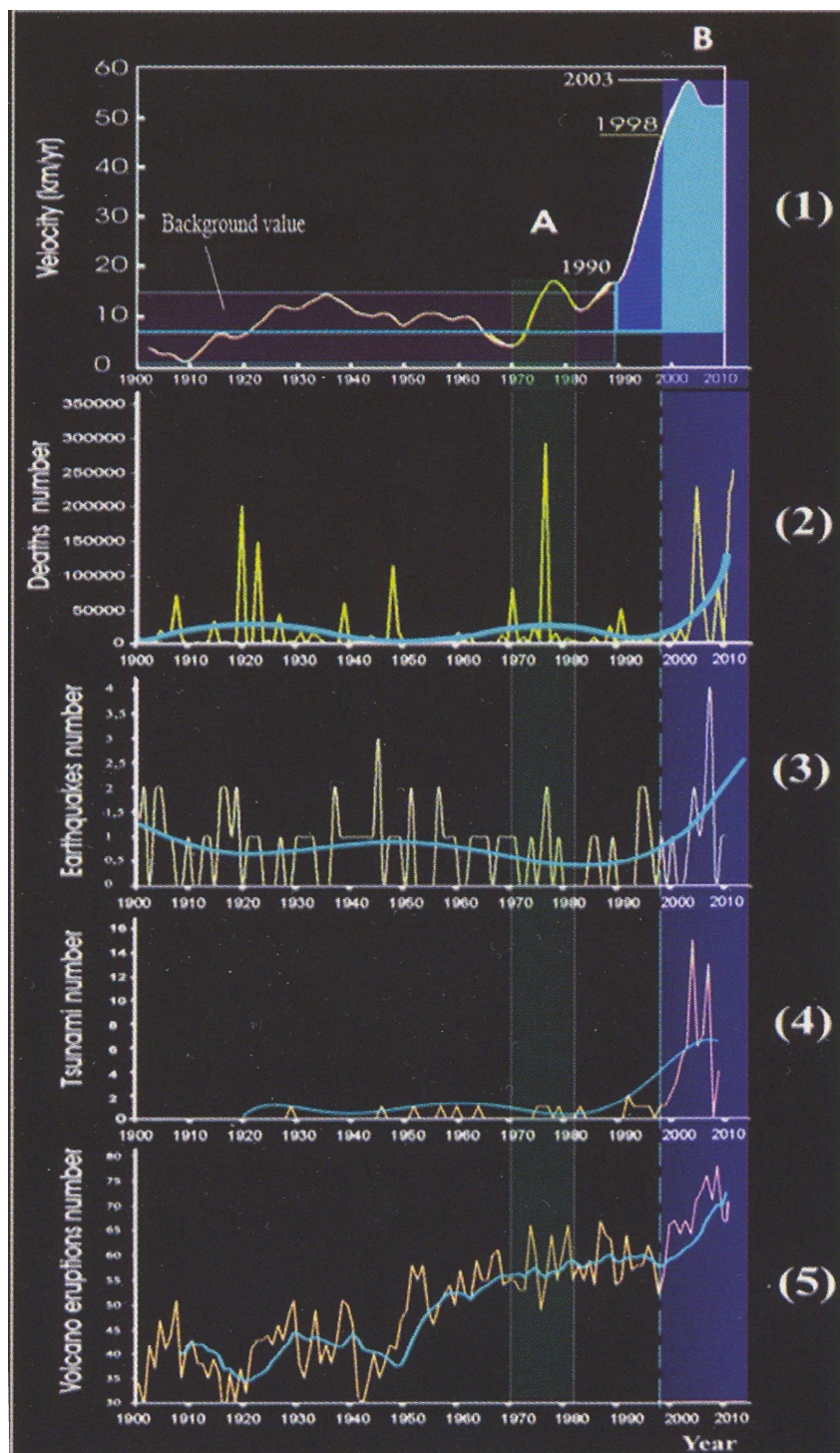

Grafikas rodo Žemės Šiaurės geomagnetinio poliaus judėjimo greitį (N. M. Olsen ir Manda, 2007). http://geo-change.org/Pdf/Will_the_Magnetic_North_Pole.pdf

Kaip matyti grafike, Šiaurės magnetinio poliaus judėjimo greitis 1990 – ujų metų pabaigoje padidėjo beveik penkis kartus, lyginant su 1980 metais šis faktas gali rodyti esminius energetinių procesų pokyčius Žemės branduolio viduje, kurie formuoja Žemės elektromagnetinį lauką. Be abejonės, šis procesas gali būti apie eilinio Žemės endogeninio ciklo aktyvumo pliusinį.

Kokios gali būti šio pagreitėjusio Šiaurės magnetinio poliaus judėjimo pasekmės? Turint omenyje, jog šį procesą lydi sumažėjęs elektromagnetinio lauko intensyvumas, galima numanyti, jog tai darys įtaką globaliems klimato pokyčiams.

Šiaurės magnetinio poliaus ir stichinių nelaimių dinamikos palyginimas 1900-2010 metais

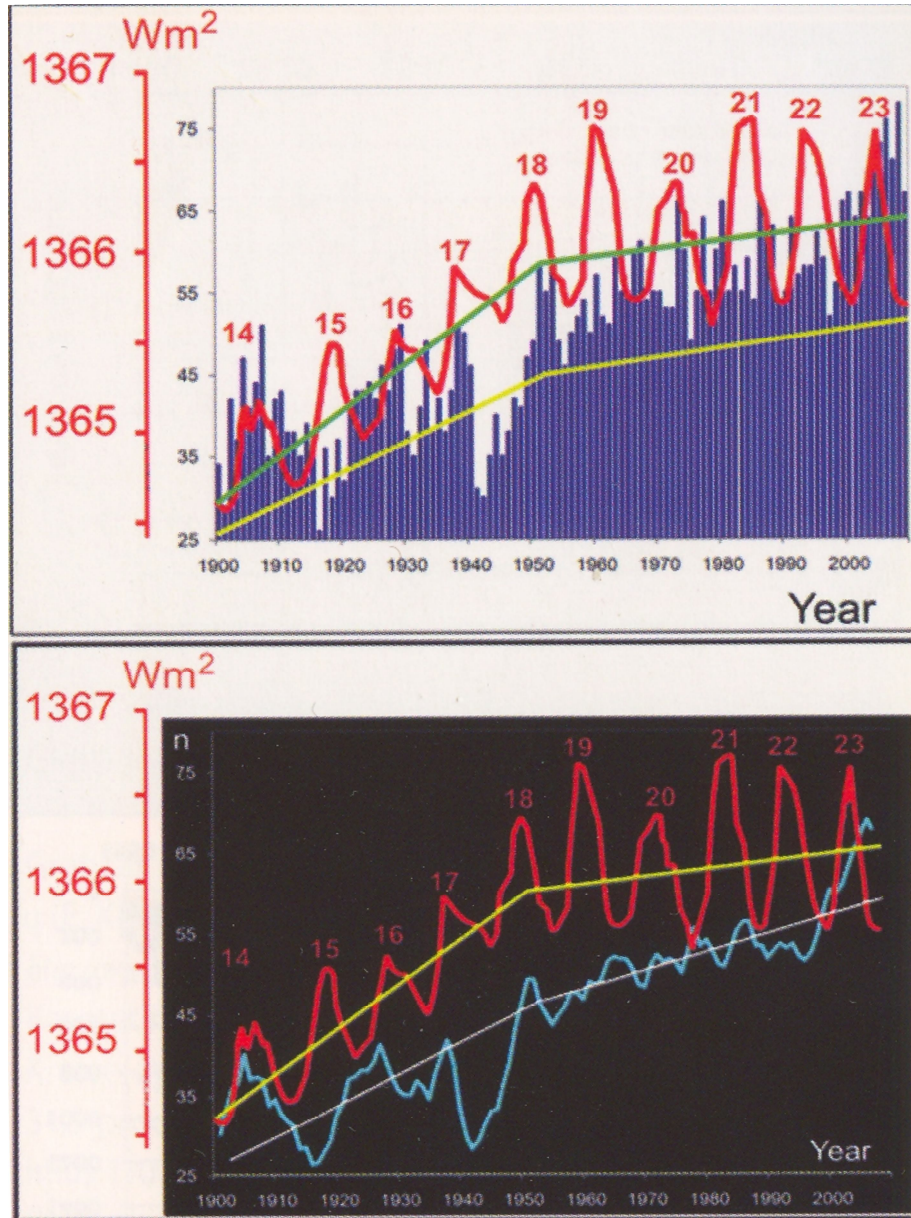

Šie grafikai leidžia palyginti Šiaurės magnetinio poliaus judėjimo greitį bei kitus duomenis, rodančius stichinių nelaimių dinamiką 1900-2010 metais (E. Khalilov, 2010).

- (1) – Žemės Šiaurės magnetinio poliaus judėjimo greitis;
- (2) – Žuvusių dideliuose Žemės drebėjimuose skaičius;

- (3) – didžiųjų ($M > 8$) Žemės drebėjimų skaičius;
- (4) – katastrofinių cunamių skaičius;
- (5) – vulkanų išsiveržimų skaičiaus dinamika.

Saulės aktyvumo ir vulkanų išsiveržimų grafikų palyginimas

Grafikuose Saulės aktyvumas (Saulės suminis spinduliavimas) gretinamas su vulkanų išsiveržimų skaičiumi.

Saulės suminis aktyvumas grafike parodytas raudona spalva.

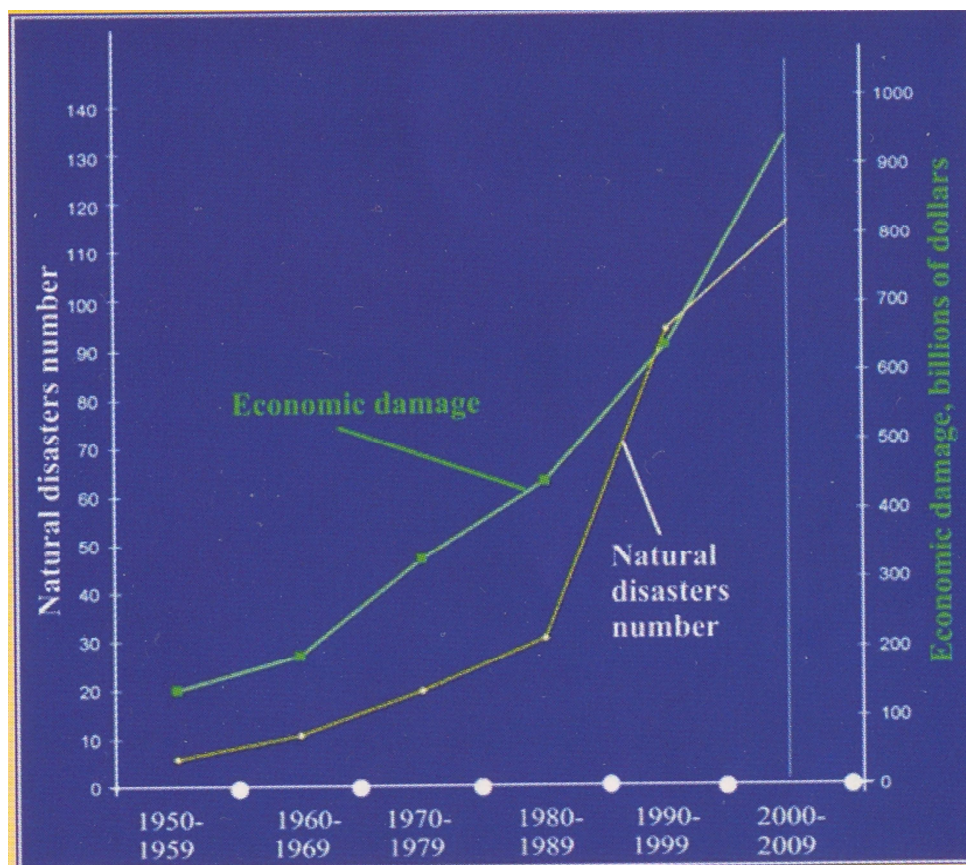
Vulkanų išsiveržimų skaičius pažymėtas tamsiai mėlyna spalva.

Žydra spalva pažymėtas vulkanų išsiveržimų vidurkis per 5 metus.

Balta, geltona ir žalia linijos rodo bendrą parametrų variacijų charakterį.

Kai kalbama apie galimą ekonominės krizės eigą, jos sprendimo būdus, mažai tešnekama apie žalą, kurią patiria Žemė paskutinius metus dėl neįtikėtinai išaugusių stichinių nelaimių skaičiaus bei jų daromos ekonominės žalos. Tai žala, kuri jau padaryta, panaikinti reikės dešimtmečių. Lėšų tam nėra. Ką jau kalbėti apie tas stichines nelaimes bei jų pasekmes, kurias galima prognozuoti artimiausioje ateityje.

Stichinių nelaimių padaryta ekonominė žala nuo 1950 iki 2009 metų

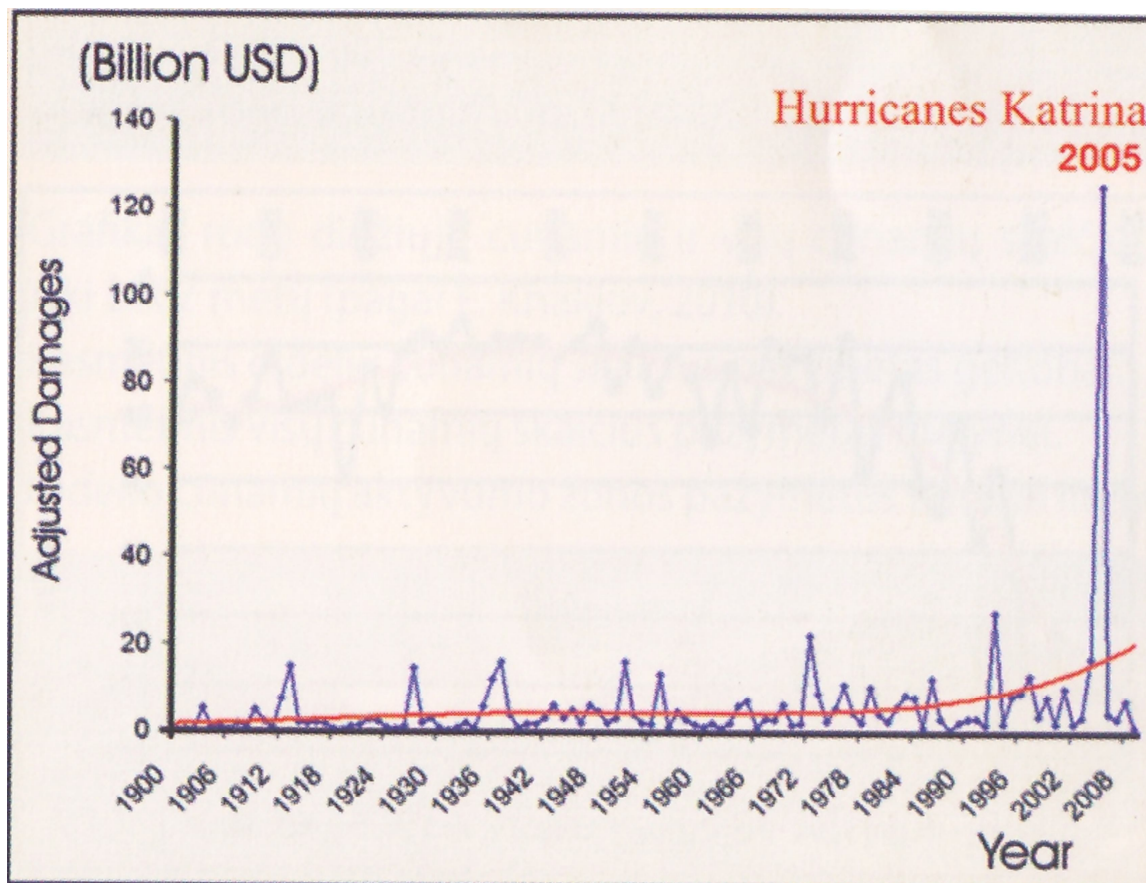

Grafikas rodo stichinių nelaimių skaičių ir jų padarytą ekonominę žalą nuo 1950 iki 2009 metų (pagal K. I. Kondratjevo 2005 m ir E. Khalilovo 2010 metų duomenis).

<http://www.viems.ru/asanti/ntb/ntb502/oboc5.html>

Žala padaryta potvynių, uraganų, tornadų, audrų ir vulkanų išsiveržimų, gali skirtis įvairiais periodais. Visgi visais atvejais ekonominės žalos, padarytos stichinių nelaimių, esminė tendencija (net ir paskaičiavus ekonominę infliaciją) kasmet auga.

Ekonominė žala dėl potvynių 1903 – 2009 metais

Ekonominė potvynių žala JAV, padaryta nuo 1903 iki 2009 metų (milijonais dolerių 2007 metais) (E. Khalilov, 2010, pagal HIC NOAA duomenis).
http://www.weather.gov/oh/hic/flood_stats/Flood_loss_time_series.shtml

Ko gero, apžvelgus visus statistinius duomenis net nekyla abejonių, jog per pastaruosius dešimtį metų stichinių nelaimių skaičius išaugo labai ženkliai.

Nesuvaldomos, nenuspėjamos, pavojingos, nešančios mirtį, skausmą, baimę, taip būtų galima apibūdinti stichiją. Tačiau ir žmogus savo ruožtu prisideda prie stichinių nelaimių ir gal netgi daugiau nei mums gali atrodyti. Mokslas, noras sužinoti ir viską valdyti, veda žmogų ieškojimų ir bandymų keliu. Visa tai mus veda mokslo žinių link, mes tobulėjame, vystomės, tačiau turime už tai mokėti didžiule kaina.

Žmogus privalo suprasti, kad jo daromas blogis vis dažniau jam pačiam grįžta bumerangu atgal. Visuomenė stebisi pasikeitusiu klimatu, juos užpuolusiomis netikėtomis kataklizmomis: kasmet vis dažniau siaučiančiomis gamtos stichijomis, kurios tokiu būdu tarsi kratosi žmogaus siunčiamo blogio gamtai.

Visi šie pateikti grafikai įrodo, jog ši socialinė problema aktuali mums visiems ir kaip su kiekviena sekunde ji žengia link nelaukiamos ir žiaurios atomazgos.

Nereikia skaityti knygų ar ieškoti filosofinių leidinių, tereikia peržiūrėti dienos įvykius bei sukurtus dokumentinius filmus apie mūsų planetą - Žemę. Tada tampa viskas aišku koku keliu eina žmonija.

ANALOGŲ ANALIZĖ

Vos pasirinkus magistro darbo temą, pats pirmasis žingsnis link jos įgyvendinimo - analogų analizė. Įvairiuose informacijos šaltiniuose teko rasti nemažai su mano magistro tema susijusių pavyzdžių, dauguma jų vaizdavo būtent ekologines problemas.

1)

2)

1) http://cdnimg.visualizeus.com/thumbs/76/95/creativity_design_earth_graphic_design_poster_save_earth-76956b3f2895c822e5258aa95062deff_h.jpg

2) <http://www.chethstudios.net/2010/04/inspirational-posters-and.html>

Vieni iš rastų įdomesnių plakatų, kurie taip pat kalbėjo šios socialinės problemos tematika, vaizdavo smėlio laikrodį. Įdomiai išspręsta mintis iš karto priverstė susidomėti.

Likusieji analogai buvo paprastesni. Galima pastebėti, jog mūsų visuomenėje vyrauja nemaža dalis šios temos plakatų ar kitų reklaminių, agituojančių stendų. Labai dažnas plakatų pagrindinis objektas – Žemės rutulys. Autoriai dažniausiai siekia pateikti aiškų vaizdavimo būdą, suprantanti kiekvienam žiūrovui. Šiuose išrinktuose analoguose taip pat galima pastebėti jog vyrauja aiški vaizdavimo tendencija.

1)

1) <http://vi.sualize.us/view/76956b3f2895c822e5258aa95062def/>

„Valgoma“ Žemė, „serganti“ Žemė, Žemė kaip šiukšliadėžė, Žemė - trapi gyvybė, visa tai simbolizuoja rimtas ekologines problemas. Kiekvienas šių plakatų taip pat skatina atkreipti žmonių dėmesį į dabartinę mūsų Žemės būklę. Iš tikro planeta, kurioje mes gyvename sunkiai „serga“, ji tapo lyg kasdieniniai mūsų pietūs, kuriais mes tiesiog gardžiuojamės. „Gardžiuojamės“ planetos turtais, neaprėpiamais jos ištekliais, kurie vieną katą vis tiek pasibaigs, kaip tas mūsų valgomas maistas lėkštėje.

1)

1) <http://www.designflavr.com/images/gallery/209232330.jpg>

2)

© Frog974 * www.ClipartOf.com/27462

2) <http://images.clipartof.com/small/27462-Stethoscope-Up-Against-Planet-Earth-On-The-African-Continent-Symbolizing-World-Health-Or-Ecology-Poster-Art-Print.jpg>

1)

1) <http://piccp.files.wordpress.com/2011/01/current-environmental-issues.jpg>

2)

2) <http://images.fineartamerica.com/images-medium-large/peace-on-earth-gaia-tom-romeo.jpg>

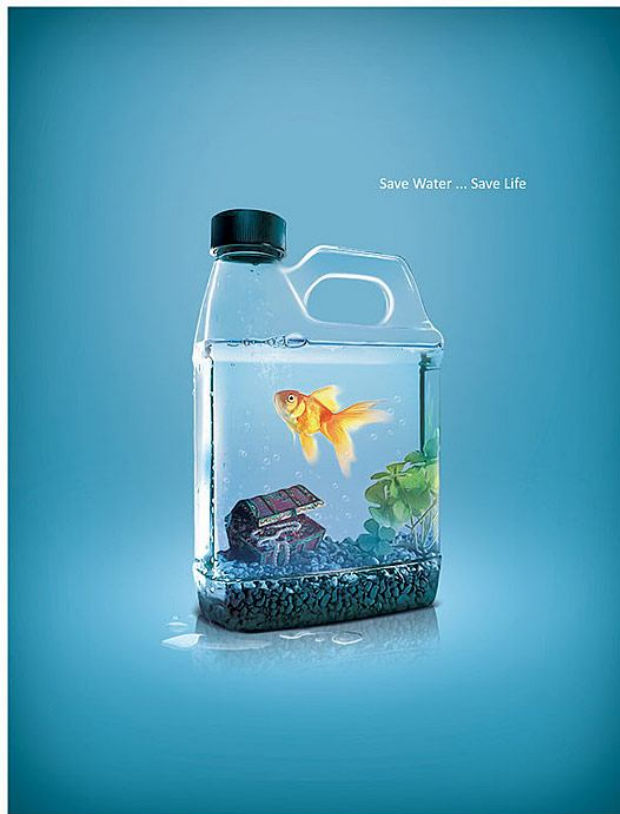
Iš tiesų planeta tai lyg trapi gyvybė, kuria reikia be galo saugoti, saugoti kaip tą didelį stebuklą įsčiose, kaip kiekviena mažą vaikelį, kad jis nesusirgtų, kad būtų prižiūrimas, mylimas, auginamas. Žmogaus rankos mūsų planetai privalo būti lyg prieglobstis, jų švelnus paglostymas turėtų Žemę nuraminti, o ne atvirksčiai, teršti, niokoti, griauti, kasti, siurbti ir daryti tai kas neša turtą, pamiršus tikrąsias žmogaus ir gamtos vertybes.

http://1.bp.blogspot.com/_MKt-JvtFqV8/S9GSJK-p8sI/AAAAAAAAAgw/Si2dqqX17-Q/s1600/Inspirational+Posters+and+Advertisements+Dedicated+to+Earth+Day.jpeg

<http://indoblogger.org/creative-poster-campaign-by-world-wide-fund-for-nature-wwf/3034>

<http://dc382.4shared.com/img/mO3geKA7/s7/403-advertising.jpg>

http://dc343.4shared.com/img/ikW8_fiA/s7/421-advertising.jpg

<http://us.123rf.com/400wm/400/400/pressmaster/pressmaster0903/pressmaster090300192/4544752-profile-of-young-man-drinking-oil-through-tubule-from-martini-glass.jpg>

<http://thefinishedbox.com/wp-content/uploads/2011/02/advertisements-edition-1-33.jpg>

<http://indoblogger.org/creative-poster-campaign-by-world-wide-fund-for-nature-wwf/3034>

<http://indoblogger.org/creative-poster-campaign-by-world-wide-fund-for-nature-wwf/3034>

<http://blog.estudiominga.com/wp-content/uploads/2010/12/Freelander-2-City-vs-Nature-412x524.jpg>

Šiuose analoguose daug dėmesio skiriama naftos nesaikingam naudojimui, tai itin svarbus aspektas ir mano vizualinės reklamos projekte „Priminimas“.

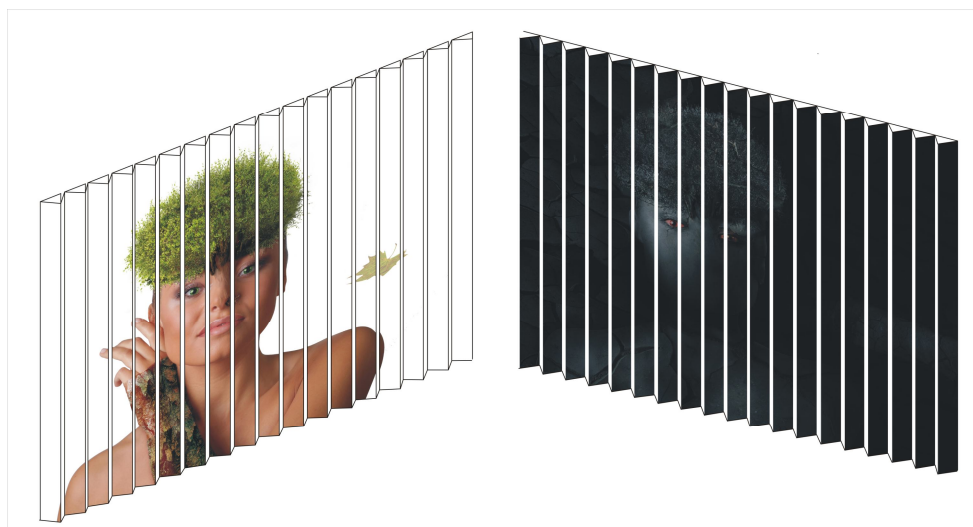
Visas besaikis išteklių naudojimas, kažkam atneša be galo didelę materialinę gerovę, kai iš kitos pusės mes tiesiog galėtumėme naudotis gamtos duodamais privalumais, kurie neteršia mūsų Žemės, tačiau jie ir neneša turtų, dėl kurių šis pasaulis šiuo metu ir sukasi.

Analogų analizė, man padėjo sudėlioti savo mintis ir sukurti tinkamą vizualinės reklamos projektą, atspindinti tikrąją šių dienų problemą.

SUKURTO OBJEKTO ANALIZĖ

Ši vizualinės reklamos projektą „Priminimas“ sudaro 5 objektai (plakatai). Visi jie sulankstyti „armonikos“ būdu taip sukurdami dvipusį vaizdą (scheminis „armonikos vaizdas pavaizduotas pavyzdyje). Pagrindinis projekto principas montažo būdu sukurtas keturių stichijų vaizdas. Kiekviename plakato centre vaizduojama moteris, kuri savo veido išraiška bei nuotraukų montažo pagalba vaizduoja vieną iš keturių stichijų.

Pasirinkta netradicinė plakato forma, siekiant pavaizduoti dvi gamtos puses. Harmoningos ramios gamtos bei gamtos virstančios stichija. Taigi tokiam būdui labiausiai tiko mano pasirinkta „armonikos“ forma. Jos dėka žiūrovas gali viename objekte pamatyti ir tuo pačiu palyginti mums visiems labai gerai pažystamą gamtą, kokia ji rami graži, ir kokia ji tampa kai žmogus nepaliaujamai niokoja ją. Nori valdyti Žemę, taip, kaip jam atrodo geriausia bei parankiausia.

Pavyzdys

Tas trumpas laiko tarpas, kol žiūrovas pereina nuo plakato pradžios iki jo pabaigos, tai lyg trumpa akimirka pamąstyti ir tuo pačiu pamatyti, kaip žmonija pakeitė gamtą ir kokiomis žiaurėmis priemonėmis šiuo metu gamta vis labiau kovoja prieš žmonių padarytas skriaudas.

Bendras vieno plakato dydis 1470 x 900 mm. Visa armonikos detalė išlankstyta rankiniu būdu iš balto gliancu dengto kartono, kurio bendras vieneto matmuo 2100 x 900 mm. Ant kartono buvo klijuojama plačiaformatė spauda, spausta ant baltos matinės plėvelės. Vienos fotografijos bendras matmuo, jau sumaketuotas „armonikai“ lankstyti yra 2100 x 900 mm. Plakato pagrindas ir jo rėmelis padaryti iš 4 mm storio plastiko (PVC), kurio bendras dydis 1470 x 900 mm.

Visos plakatuose pavaizduotos stichijos yra fotomontažas. Plakatuose pavaizduota mergina fotografuota fotostudijoje, norint išgauti geros kokybės nuotrauką buvo naudojamas tam tikru kampu nustatytas apšvietimas. Pozuotoja grimuota specialiai išgauti gražią išraišką, atspindinčią

vieną ar kitą stichiją. Makiažas labai švelnus ir natūralus su tam tikrais šviesą atspindinčiais blikais. Kiti plakatuose figūruojantys objektai buvo fotografuojami Sony Alpha DSLR – A100 fotoaparatu. Fotomontažui naudojama PHOTOSHOP CS4 programa.

Visame projekte vyrauja centrinė kompozicija, tokia kompozicija pasirinkta su pagrindu pabrėžti Žemės centrą, jos svarbą šioje Visatoje. Labai dažnai mums svarbius dalykus vaizduojame būtent centre, norėdami juos išskirti bei pabrėžti, todėl ir aš šiai magistro darbo temai pagrįsti bei pabrėžti jos aktualumui pasirinkau būtent centrinę kompoziciją.

PRISTATOMOJO FILMUKO ANALIZĖ

Norint labiau įtikinti žiūrovą, jog pasirinkta socialinė problema yra itin svarbi šių dienų įvykiams, buvo sukurtas trumpas filmukas temai pristatyti. Jo trukmė siekia nepilnai 3 minutės. Filmukas sumontuotas iš nuotraukų, kuriose vaizduojamos keturios pasaulį sukrėtusios katastrofos bei iš magistrinio darbo nuotraukų.

Įžanginė filmuko dalis – trumpas pamąstymas žiūrovui, apie Žemę ir joje egzistuojančią gyvybę. Toliau visi keturi elementai, keturios stichijos pristatomos į lotynų kalbą verstais pavadinimais, vien dėl to kad jau nuo Romos laikų jos buvo garbinamos ir minimos kiekvienų apeigų ir kasdieninio gyvenimo metu. Likusi pristatymo dalis svarbiausia, joje įvardijami svarbiausi faktai: kur?, kada?, kaip?. Tai keturių labiausiai pasaulį sukrėtusių stichinių nelaimių statistika: Haityje 2010 metais įvykusio žemės drebėjimo, Rusiją 2010 metais nusiaubusi karščio banga, 2011 metais cunamis „nuplovęs“ dalį Japonijos ir 2005 metais Naująjį Orleaną sukrėtęs didžiulis tornadas „Katrina“. Pabaigoje – mirties improvizacija, aiški nesprendžiamos problemos atomazga.

Pristatomajame filmuke naudoti nuotraukų šaltiniai:

Haitis

<http://ms808nhartbreak.files.wordpress.com/2010/01/haiti-building1.jpg>

http://www.greenfudge.org/wp-content/uploads/2010/03/Haiti_earthquake_floods.jpg

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/7e/2010_Haiti_earthquake_damage3.jpg

http://i.telegraph.co.uk/multimedia/archive/01560/BODIES_1560043c.jpg

Rusija

<http://www.studiolum.com/wang/russian/fire/russian-forest-on-fire-2010.jpg>

<http://s2.15cdn.lt/images/photos/616246/big/130328306341fp110420a346gaisras.jpg>

<http://us.123rf.com/400wm/400/400/uatp2/uatp20904/uatp2090400048/4661272-the-image-of-the-forest-fire.jpg>

<http://serc.carleton.edu/images/NAGTWorkshops/hazards/wildfire.jpg>

Japonija

<http://www.earthquakejapan2011.com/wp-content/uploads/2011/04/blazing-houses-swept-away-during-tsunami.jpg>

<http://crs-blog.org/wp-content/uploads/2011/03/JAP2011051626.jpg>

<http://end-2012.com/wp-content/uploads/2011/03/Tsunami-Wallpaper.jpg>

http://www.eqclearinghouse.org/2011-03-11-sendai/files/2011/03/Japan_5.jpg

Naujasis Orleanas

http://media.sacbee.com/static/weblogs/photos/images/2010/aug10/katrina_five_sm/katrina_five_18.jpg

http://media.nola.com/crime_impact/photo/arabi-flooding-katrinajpg-7986a88bc9376afc.jpg

<http://www.yachtforums.com/forums/attachments/general-yachting-discussion/9449d1127097279-hurricane-katrina-.jpg>

http://1.bp.blogspot.com/_HVeIDqCIh_M/TDIKnk4ff1I/AAAAAAAAAZw/IX8ONIEITbM/s1600/Hurricane+Katrina.jpg

Muzika:

Alan Silvestri - Contact - Good To Go.mp3

Alan Silvestri - What Lies Beneath - Main Title.mp3

Atli Örvarsson - Babylon A.D. - Mystery Package.mp3

Christopher Young - Hellraiser II - Hellbound, Second Sight Seance.mp3

Don Davis - Behind Enemy Lines - Burnett's Body.mp3

Christopher Young - Hellraiser II - Looking Through A Woman.mp3

Christopher Young - Virtuosity - Dysfunction.mp3

E.S. Posthumus - Unearthed - Ulaid.mp3

Wojciech Kilar - Bram Stoker's Dracula - Vampire Hunters.mp3

SPALVA

Spalvų poveikis

Kiekvienas žmogus savaip suvokia ir vertina spalvas. Psichologų įrodyta, kad kiekvienas individas turi savitą, tik jam būdingą spalvų vertinimo skalę. Geriausiai spalvas suvokia kūrybinių profesijų atstovai: dailininkai, architektai, dizaineriai. Nuolatinis darbas su spalvomis išstobulina ir jų regos organų jautrumą. Didelę įtaką spalviniam jautrumui turi ir gyventojų geografinė platumas bei nacionalinės kultūros tradicijos. Pastebėta, kad šiaurės šalių gyventojai gali atskirti kelias dešimtis sniego spalvų atspalvių. Afrikos gyventojų akis skiria didesnę žalių tonų gradaciją.

Rytų tautų (japonų, kinų) etnokultūroje spalvų suvokimas užima išskirtinę vietą. Senuosiuose kultūrose, filosofiniuose, teosofiniuose rytiečių veikaluose spalvų simboliai prilyginami muzikiniams, verbaliniams, meninės išraiškos priemonėms.

Nepaisant subjektyvaus kiekvieno vartotojo požiūrio, egzistuoja ir visiems žmonėms bendri psichofiziologinio spalvų ir jų derinių poveikio veiksniai. Iširta, kad spalvos spektrinė sudėtis per žmogaus regėjimą veikia ir širdį, kraujagysles, kai kurias liaukas, nervų sistemą.

Spalvos veikia žmonių jausmus ir emocijas, ypač stipriai gali veikti nuotaiką. Tačiau tam įtakos turi individualūs spalvas priimančio žmogaus būdo, charakterio bruožai, net fizinė savijauta.

Baltas palva laikoma neutralia. Jos šviesos atspindžio koeficientas yra didžiausias, ji pastebimiausia tamsiu paros metu ir turi savybę didinti. Balta spalva nudažyti objektai visada atrodo didesni nei kitų spalvų, sudaro patį didžiausią toninį kontrastą kitoms spalvoms. Būdamą šalia intensyvių spalvų pati įgauna jų atspalvį. Pabrėžtinai švari ir tvarkinga. Dideli plotai gali erzinti. Rytų kultūroje balta – gedulo spalva.

Pilka yra neutraliausia spalva. Švelnina visas šalia esančias spalvas, suteikdama rimties ir stabilumo, jos poveikis dažniausiai priklauso nuo ją supančių spalvų. Dideli plotai gali slėgti.

Juoda – rimties spalva. Padeda susikaupti, blogiausia atspindi šviesą. Turi savybę mažinti. Juodos spalvos objektai visada atrodo mažesni ir sunkesni už tokio pat dydžio kitos spalvos objektus. Dideli plotai itin slegia. Vakarų kultūroje reiškia gedulą.¹

Raudona – valinga, ryžtinga, labai aktyvi. Iš matomos spektro dalies turi ilgiausius elektromagnetinės bangos spindulius. Regėjimo lauke pastebimiausia. Sukelia artėjimo įspūdį. Dažnina širdies tvinksnis, didina kraujospūdį. Kelia tonusą. Nuo jos greitai pavargstama. Dideli plotai erzina. Didžiausias spalvinis kontrastas su žalia spalva. Derinys su juoda itin skausmingas. Dažnai simbolizuoja gyvybę, kraują, kovą.

Oranžinė. Labai šilta ryški ir aktyvi. Optiškai priartina daiktus. Gerai pastebima. Pasižymi didesniu šviesumu negu raudona, geriau matoma tamsoje, todėl laikoma įspėjamąja. Asocijuojasi su saulės šviesa. Kelia nuotaiką, tonusą. Mažiau erzina nei raudona. Dideli plotai gali blaškyti. Komplementinis kontrastas su mėlyna spalva. Gerai dera prie šiltų spalvų tonų. Dažnai naudojama informacijoje, reklamoje.²

Geltona spalva – šilta, aktyvi, spinduliuojanti, linksma. Didžiausias kontrastas su juoda spalva. Kaip ir oranžinė, asocijuojasi su saulės šviesa. Stimuliuoja smegenų veiklą, šia spalva apšviestos patalpos arba nudažyti dideli plotai kelią nuotaiką, suteikia energijos. Labai gerai dera su visomis šiltomis spalvomis. Didžiausias komplementinis kontrastas su violetine. Dažnai naudojama dinamiškose kompozicijose, šiuolaikinėje reklaminėje grafikoje. Teigiamai veikia būdamą švari. Šilti geltoni (auksiniai) atspalviai veikia maloniau nei šalti (citrininiai ir pan.).

¹ G. Šiukščius, DIZAINAS. Menas. Mokslas. Technika. Vilnius 2005 (94 psl.)

² G. Šiukščius, DIZAINAS. Menas. Mokslas. Technika. Vilnius 2005 (95-96 psl.)

Žalia – gaivinanti raminanti. Tai spektro vidurio spalva. Neutrali. Nuo geltonos ar mėlynos spalvos priemaišų gali būti šilta arba šalta. Labiausiai ramina melsvai žali tonai (tolimo miško spalva). Neblaško dėmesio, padeda susikaupti. Baltos ir žalios spalvos derinys sukelia švarumo ir tvarkos jausmą.

Sveikiausia akims. Teigiamai veikia žmogaus nervų sistemą, žali atspalviai veikia raminamai, sukelia malonios vėsos ir gaivumo įspūdį. Tai mūsų geografinės platumos: medžių, miškų, pievų, laukų spalva. Plačiais naudojama lietuvių liaudies mene.

Žydra – šalta, švelni, santūri spalva, stiprina nuotolio įspūdį, praplečia erdvę. Labai netvari aplinkoje. Iš didelio nuotolio sunkiai pastebima, nes susilieja su dangaus, žalumos spalvomis. Taip pat stiprina skaidrumos, gaivumo įspūdį. Dideli žydros spalvos plotai ir ypač žydra šviesa slopina jaudinimąsi, pasižymi stipriu raminamu poveikiu. Stiprina organizmą, regeneracijos procesą. Spalvų simbolikoje, kaip ir mėlyna tradiciškai reiškia vandenynų, jūrų, kitą vandens telkinių žymėjimą.

Mėlyna – šalta, pasyvi, slopinanti spalva.

Savybėmis labai panaši į žydra, tik ne tokia šviesi. Sudaro stabilios, monotoniškos ramybės įspūdį. Itin stiprina nuotolį. Silpnai pastebima nes tolimoje susilieja su aplinka. Be gyvybės. Norint išryškinti būtinas stiprus apšvietimas arba baltas fonas. Didelis tamsios mėlynos spalvos plotai, gali slėgti, sudaryti monotonijos įspūdį, izoliuoti ir slopinti. Mėlyna spalva, kaip ir žydra simbolizuoja vandenį, erdvę.

Violetinė – kelianti įtampą (raudonos ir mėlynos spalvos mišinys), priklausomai nuo atspalvio gali būti nevienareikšmiška. Šviesi, raudono atspalvio violetinė – žaisminga, rafinuota, pretenzinga. Tamsiai mėlyna ir violetinė – izoliuojanti, slegianti, dirginanti. Reikėtų vengti didelių violetinės spalvos plotų, jie gali dirginti, slėgti. Dailėje šių atspalvių tonai naudojami rečiau nei kitų spalvų. Nedidelės violetinės spalvos dėmės, kaip pagyvinančios gali būti sėkmingai ir šiltų, ir šaltų spalvų kompozicijose.

Aktyvios spalvos – raudona, oranžinė, geltona – veikia daug stipriau ir yra argresyvesnės nei pasyvios: žalia, žydra, mėlyna.¹

Spalvos apibūdinančios keturis pasaulio elementus

Visos šios išvardintos spalvos buvo panaudotos perteikti stichijų vaizdinei išraiškai. Spalvas derinti ir jas parinkti kiekvienai vaizduojamai stichijai tikrai nebuvo sunku, nes kiekviena jų kalba pačios apie save ne tik veiksmiais bet ir spalvomis. Visi žinome jau nuo senų senovės, kokias spalvų grupes simbolizuoja kiekvienas elementas.

¹ G. Šiukščius, DIZAINAS. Menas. Mokslas. Technika. Vilnius 2005 (96-97 psl.)

Žemė tarsi nudažyta žalių bei rusvų spalvų tonais. Kaip ir minima aukščiau tekste, tai mūsų laukai, pievos, išartos dirvos. Taigi žemę simbolizuoja žalia ir visi jos šilti atspalviai.

Ugnis, tai liepsna, šiluma. Ją simbolizuoja raudona, oranžinė bei geltona spalvos.

Vanduo. Manau nei vienas neįsivaizduotumėme vandenį geltonos spalvos. Vanduo visada mėlynas, gaivus, skaidrus, šaltas, taigi jį simbolizuoja visi mėlyni spalvų atspalviai bei violetinė spalva.

Oras, tai erdvė, neapčiuopiama visuma. Dažnai negalime jį nuspalvoti kažkuria iš spektro spalvų, tačiau vis tiek kaip bebūtų jį įsivaizduojame baltos, mėlynos spalvų tonais su trupučiu pilku tonu.

Gyvybė – simbolizuoja gyvenimą, gimimą, pradžią. Manau jai tiktų visos spektro spalvos išskyrus juodą. Tačiau kaip bežiūrėtumėme gyvybę geriausiai išreiškia balta spalva: švarumo, tyrumo, gėrio spalva.

Na, o mirtis pati kalba už save, kaip gi mes kitaip ją pavaizduotume jei ne juoda: baimės, tamsos, nežinomybės spalva.

Iš tikro kaip jau ir minėjau, visi keturi elementai bei jų pradai ir jų pabaiga – mirtis, kalba spalvomis. Todėl stichijoms pavaizduoti buvo naudojamos tik jas apibrėžiančios spalvos. Trumpiau sakant visos spektro spalvos.

Pabrėžti bei išryškinti visus keturis elementus pasirinkau baltą foną. Vien dėl to, kad sukurčiau kontrastą ir tai kas svarbiausią išryškinčiau centre. Balta spalva netrukdo išreikšti minties, ji neprimeta savo nuotaikų vaizduojamam objektui, kaip tik ji atspindi visas jo spalvas taip padėdama žiūrovo akiai pamatyti tai kas svarbiausia.

REKLAMA

Šiuo metu reklama tampa neatsiejamu mūsų gyvenimo palydovu. Kiekvienas iš mūsų žino, kas yra reklama. Reklamos nepastebėti ar neišgirsti tiesiog neįmanoma. Ji kasdien pasiekia mus namuose, automobilyje, gatvėje, kino teatre, baruose, klubuose ar kitose įstaigose.

Kiekvienas savaip supranta ir traktuoja reklamą. Vieniems tai yra informacijos ir žinių šaltinis, kitiems – tiesioginis darbas, reikalaujantis gerų psichologijos ir komunikacijos žinių, dar kitiems – nepageidaujamas reiškinys, sukeliantis neigiamas emocijas.

Kadangi mano magistro darbas yra reklamos projektas bei verčia visuomenę atkreipti dėmesį į rimtą projekte analizuojamą socialinę problemą, norėčiau truputėli pakalbėti apie pagrindines reklamos ir socialinės reklamos savybes.

Reklama taip pat padeda formuoti interesams, papročiams, požiūriams, įveikti klaidas ir prietarus, tarnauja kultūriniam politiniam, moraliniam ir estetiniam žmonių auklėjimui. Ji susijusi

su visuomenės nuomonės formavimu, todėl norint efektyviai naudotis reklama, būtina žinoti ne tik jos funkcionavimo mechanizmą šiuolaikinėje visuomenėje, bet ir prigimtį.

Žodis reklama kilęs iš lotynų kalbos žodžio *reclamare* – šaukti, šūkauti. Reklamai jau daugiau nei 2500 metų.

Keli reklamos apibrėžimai:

Reklama – tai vaizduojamojo meno rūšis.

Reklama – tai socialinės veiklos rūšis, susidedanti iš įvairių reklamos priemonių ruošimo, gaminimo, platinimo, taip pat reklaminės veiklos organizavimo.

Reklama – tai kontroliuojamas poveikis auditorijai masinės informacijos priemonėmis.

Reklama – tai tam tikrų žmonių grupių informavimo būdai.

Reklama – tai menas įsiūlyti vienintelį, labiausiai vykusį vartojimo motyvą kuo didesniai žmonių skaičiui.

Reklamos esmė – tai specialiai paruošta apdorota ir tam tikrai auditorijai perduodama informacija.

Reklamos tikslas – paraginti žmones atlikti kokį nors konkretų veiksmą.

Reklama yra informacijos dalis arba specifinė informacija, pasižyminti tam tikromis savybėmis:

1. Ji nėra tik techninių objektų parametrų išvardijimas.
2. Reklama visada turi tai, kas yra nauja, dar nežinoma vartotojui. Naujumo laipsnis kiekvienu konkrečiu atveju yra skirtingas.
3. Reklama yra kompaktiška, nepilna informacijos. Ji charakterizuoja tik teigiamas objekto savybes ir nevisas, o tik tas, kurios konkrečiai auditorijai yra pačios svarbiausios.
4. Reklaminių tekstų kalba turi būti ekspresyvi, vaizdinga, originali ir išraiškinga.

Kategoriškai teigti, kad reklama populiarina tik materialines vertybes, būtų netikslu.

Reklama yra glaudžiai susijusi su šiais socialiniais mokslais:

- Žmonių psichologija;
- Sociologija;
- Socialine psichologija;

Reklamos teorija formavosi iš kitų mokslų. Sociologija padeda nustatyti tikslią reklamos poveikio grupę. Psichologija atsako į klausimą, kaip žmogus suvokia reklamą, nagrinėja dėmesį, mąstymą, atmintį. Socialinė psichologija leidžia suvokti, koks yra visuomenės nuomonės formavimo mechanizmas, kaip visuomenėje sklinda informacija.¹

¹ D. Jokubauskas, Reklama ir jos poveikis vartotojui, InSpe 2003, (7-8 psl.)

Socialinės reklamos galimybės

Socialinė reklama nuo komercinės reklamos skiriasi tuo, kad yra nekomercinė ir siekia kitokių tikslų. Tačiau tiek vienoje, tiek kitoje naudojamos reklamos priemonės, žmogaus poveikio metodai iš esmės yra beveik tokie patys. Pasak W. Wells, socialiniai reklamai reikalingas emocingesnis arba aštrus stilius. Kad reklama būtų vykusi, reikia tiksliai žinoti, kam, ką ir kaip norima pranešti. Socialinė reklama gali atkreipti visuomenės dėmesį į grėsmingai plintančias socialinės problemas, sudominti visuomenę, paskatinti imtis ryžtingesnių veiksmų bei veiksmingesnių priemonių, susirūpinti aktualiomis šių dienų problemomis.

Neigiamos apeliacijos gali sukelti žmonėms nemalonius jausmus arba šoką, kai rodoma, kokią žalą gali padaryti reklamoje vaizduojamos vienos ar kitos socialinės problemos. Tačiau vertėtų įsidėmėti reklamos specialisto pastebėjimą, kad nerimo, baimės, jausmo pateikimas paveikia tik tada, kai informaciją pateikia patikimi šaltiniai ir kalbama apie realiai egzistuojančias problemas. Jų teigimu, žiūrovai gerai priima reklaminius klipus, kuriuose šie neigiami veiksmai sukeliama ne žodžiais ir situacija, o tobulu operatoriaus darbu. Apsiriboti vien gąsdinimu reklamoje taip pat nederėtų.

Taigi su socialine reklama reikia elgtis labai apdairiai. Moralizuoti ar gąsdinti reikia kuo subtiliau, kad tai nesukeltų priešiškos, nepageidaujamos auditorijos reakcijos. Taip pat reikia ieškoti ir kitokių jėgimų prie pasirinktos auditorijos būdų.

Humorą socialinėje reklamoje naudoti gana rizikinga. Tačiau nematau, kad jo reikėtų visiškai atsisakyti. Juk tai būtų gana originalu, netikėta ir dėl to sudomintų žmones. Kaip teigia Guliatkinas, humoras susijęs su teigiamomis emocijomis, jis daro reklamą lengvą, įsiminančią.

Originalumas – svarbus dalykas patraukiant dėmesį. Žmonės visuomet pastebi tai, kas nauja, nežinoma, neįprasta. Todėl galima naudoti neįprastą apiforminimą, specialius garso efektus ir pan. W. Wellsas ir jo kolegos siūlo nustatyti tam tikroje priemonėje esančias reklamos charakteristikas ir pasirinkti savo būdą. Pavyzdžiui, jeigu spausdintinėje reklamoje viskas yra spalvota, siūloma naudoti kontrastą – juodai baltą reklamą.

Kartojimas. Kad reklama dažniau įsimintų, ją reikia kartoti. Kaip teigia psichologai, žmogui būtina pamatyti arba išgirsti ką nors mažiausiai tris kartus, kad tai peržengtų poveikio slenkstį ir patektų į atmintį.

Spalvos daro labai didelį poveikį. Jas būtina naudoti, siekiant sustiprinti reklamos poveikį, nes spalvos pažadina žmogaus jausmus, o ne logiką. Tačiau rekomenduojama naudoti kuo mažiau skirtingų spalvų. W. Wellsas teigia, kad geriausia naudoti ne daugiau kaip tris skirtingas spalvas, o štai Mokšancelas siūlo naudoti ne daugiau kaip dvi skirtingas spalvas, kurias galima būtų

paįvairinti giminingais atspalviais. Toks giminingumas suteikia spalvų nuoseklumo pojūtį ir nedirgina regėjimo.¹

IEŠKOJIMAI

Projekto įgyvendinimas prasidėjo nuo pasirinktos temos, po to jau sekė analogų paieška. Analogų gausa padėjo sudėlioti savo mintis ir pasirinkti tai kas atrodė priimtinausia. O mirgančios antraštės, ekologinių problemų, katastrofų, globalinių įvykių temomis tiesiog pastūmėjo dar tvirčiau žengti projekto įgyvendinimo link.

Pagrindinė mintis grafiškai bei vizualiai išreikšti problemą, sudominti ja žiūrovus.

Į daugelį klausimų, surasti atsakymus, teko minties bei temos pateikimo formoje. Buvo sprendžiami konstrukcijos klausimai: medžiagų tinkamas parinkimas bei jų pritaikymas.

Iš pat pradžių savo mintyse mačiau aiškia darbo vaizdavimo stilišką, tereikėjo ją įgyvendinti.

IŠVADOS

Visada lengva atrodo tada, kai jau viskas padaryta. Tačiau šis etapas buvo tikrai sunkus, kurį jau dabar tikrai galime apibendrinti.

Pasirinkta tikrai gan aktuali tema, rasta nemažai analogų, apibūdinančių šią socialinę problemą, tik pastūmėjo eiti pirmyn.

Manau kiekvienas, gyvenantis šiandieniniu ritmu, tiesiog negali nepastebėti kas vyksta pasaulyje, tuo labiau, kad apie tai pranešama vos ne kelis kartus per mėnesį.

Mano magistro darbas, tai tik maža dalis, kuriuo galiu priminti žmonijai apie tai kas nenuvaldomai artėja. Mes visi panirę savo menkose problemose, nusigręžiame nuo globalinių problemų. Iš tikro tereikia tiek nedaug tik sustoti, visai trumpam, pakelti galvą ir pažiūrėti į dangų. Ar kada esate tai darę? Jei ne, tai pabandykite. Tada suprasite koks menkas žmogus prieš tą neaprėpiamą Visatą, prieš jos didybės ribas. O ar jos egzistuoja? Ar yra vieta kur baigiasi dangus? Kiek daug klausimų galima užduoti šia tema.

Šiuo metu kaip niekada mus atakuoja pranašystės. Pasaulio pabaiga, kas tai? Tai pabaiga Žemės, kaip planetos gyvavimo? Aš manau, jog pabaigą kuriame mes patys, siekdami tik materialinių gerovių bei griaudami ir nevertindami visai tai, kas gamtos mums duota. Tai tik Priminimas.

¹ D. Jokubauskas, Reklama ir jos poveikis vartotojui, InSpe 2003, (142-144 psl.)

SANTRAUKA

Gamta juokauti nemėgsta, jis visada teisinga, visada rimta, visada griežta; ji visuomet teisi. Klysta ir apsirinka tik žmonės.

(J.V.Gėtė)

Kiekvieną dieną pasaulis ir jame gyvenantis žmogus nustebinamas gamtoje vykstančiais pokyčiais. Nors jie ir atrodo labai chaotiški ir nenuspėjami, tačiau visi šie procesai turi tam tikrą pradžios tašką ir pabaigos rezultatą. Kad ir kaip keistai atrodytų, tačiau žmogus savo veiksmais bei poelgiais daro didžiulę įtaką visam gamtos mechanizmui.

Remiantis aktualiausiomis problemomis magistro darbui pasirinkau šių dienų įvykiams aktualią socialinę problemą, pagrįsta ekologine tema, kuri vadinasi, vizualinės reklamos projektas „Priminimas“.

Pagrindinis magistro darbo tikslas: šiuo projektu atkreipti žmonių dėmesį į stichinių nelaimių dažnėjimo priežastis.

Magistro darbo temai analizuoti ir atskleisti pasirinkau keturis pagrindinius pasaulio elementus, kitaip vadinamus stichijomis, tai: žemė, ugnis, vanduo, oras bei gyvybė ir mirtis.

Šie keturi elementai lydi žmogų kasdien: žemė mūsų maitintoja, ugnis šildo, vanduo atgaivina ištroškusius, o be oro žmogus iš vis negalėtų išgyventi. Visi jie prieš begalę tūkstančių metų suteikė pradą gyvybei ir palaiko ją iki šių dienų. Tačiau kaip bebūtų gaila žmogus kasdien tobulėja vis labiau. Technika baigia pranokti pačia save, įvairūs išradimai ir jų tobulėjimas, deja, sukasi į materialiąją pusę. Civilizacija žudo mūsų namus – gamtą. Nafta, dujos, naudingosios iškasenos, pesticidais tręšiama žemė, automobilių išmetamos dujos, grandioziškos gamyklos ir dar milijonai neišvardintų būdų kaip „išnaudojama“ Žemė ir kokie verslai daromi iš jos „gėrio“. Žmogaus protas tobulėja ne gamtos ir ne Žemės gerovei, o jo vis talpesnei savo kišenei. Tačiau kaip mes vis labiau pastebime viskas turi pradžią ir pabaigą. Pabaiga, tai mirtis, kuri šiomis dienomis vis dažniau aplanko žmoniją pasireikšdama be galo skaudžiomis stichinėmis katastrofomis, nusinešdama tūkstančius gyvybių.

Magistro darbe nagrinėjamos aktualiausios stichijų pasireiškimo priežastys, kurios į mūsų kasdienybę „įpina“ žemės drebėjimus, gaisrus, tornadus, cunamius ir dauguma kitų jau nebesuskaičiuojamų katastrofų.

SUMMARY

Nature does not like to joke, it is always true, always serious, always severe, and it is always right. Only people are wrong. (J.V. Goethe)

Every day the world and the people living here are surprised by the changes in nature. Although they seem to be very chaotic and unpredictable, all of the processes have a starting point and the end results. It seems strange, but people with their actions and deeds have a huge impact on the whole mechanism of nature.

Taking into account relevant problems, I have chosen for the master work a modern-day social problem, based on an ecological theme, which is called a visual advertising project "Reminder" („Priminimas“).

The main objective of the master work: to pay people's attention to the reasons of the rise of natural disasters with the help of the project.

To analyze and reveal the master's thesis I have taken the four key elements of the world, i.e. earth, fire, water, air, and also life and death.

A person is accompanied daily by these four elements: our land is the breadwinner, the fire heats, the water refreshes the thirst, and a man is unable to survive without air. All of them gave the beginning of life countless thousands of years ago and sustains it to this day. Unfortunately, a human being is improving every day more and more and technology finishes to surpass itself, various inventions and their development, however, are turning to the material side. Civilization kills our home - nature. Oil, gas, minerals, land fertilized with pesticides, car exhausts, huge factories and millions of more unlisted ways to "exploit" the Earth, and what businesses are made from its "good". The human mind is evolving not for the well-being of the Earth and its nature but for man's more storage space of his pocket. However, as we can notice more and more often, everything has a beginning and an end. The end is death, which nowadays more often visits the mankind manifesting itself by extremely painful natural disasters, killing thousands of lives.

This master paper examines the most relevant causes of occurrence of disasters, which "weave" earthquakes, fires, tornadoes, tsunamis, and many other countless disasters in our everyday life.

Literatūros sąrašas:

1. Darius Jokubauskas, REKLAMA IR JOS POVEIKIS VARTOTOJUI, InSpe 2003
2. G. Šiukščius, DIZAINAS. MENAS, MOKSLAS, TECHNIKA. Vilnius, 2005
3. J. Hortis. GAMTOS KATASTROFOS. Vilnius, 1989
4. J. Trinkūnas, Lietuvių pasaulėjauta, papročiai, apeigos, ženklai, 2000 Vilnius

Šaltinių sąrašas:

1. <http://www.15min.lt/naujiena/aktualu/pasaulis/galingas-zemes-drebejimas-sukrete-haiti-57-79555#axzz1iPJYjg5W>
2. <http://www.15min.lt/naujiena/aktualu/pasaulis/galingas-zemes-drebejimas-sukrete-haiti-57-79555#axzz1iPJYjg5W>
3. <http://www.15min.lt/naujiena/aktualu/pasaulis/galingas-zemes-drebejimas-sukrete-haiti-57-79555#axzz1iPJYjg5W>
4. <http://www.ve.lt/naujienos/pasaulis/karsciai-rusija-uzpludo-del-klimato-kaitos-teigia-aplinkosaugininkai-456248/>
5. <http://gyva.lt/pages/filosofija>
6. <http://www.delfi.lt/news/daily/world/po-galingiausio-japonijos-istorijoje-zemes-drebejimo-rasta-per-300-kunu-pavojus-paskelbtas-19-saliu.d?id=43007721&video=1%23video>
7. <http://www.balsas.lt/naujiena/550294/po-cunamio-japonijoje-antarktidoje-atskilo-didziuliai-ledkalniai>
8. http://ioc3.unesco.org/itic/categories.php?category_no=77

PRIEDAS
(eskizai)

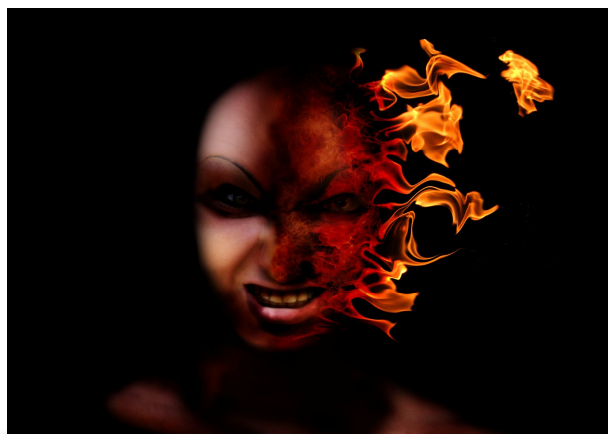
Žemė

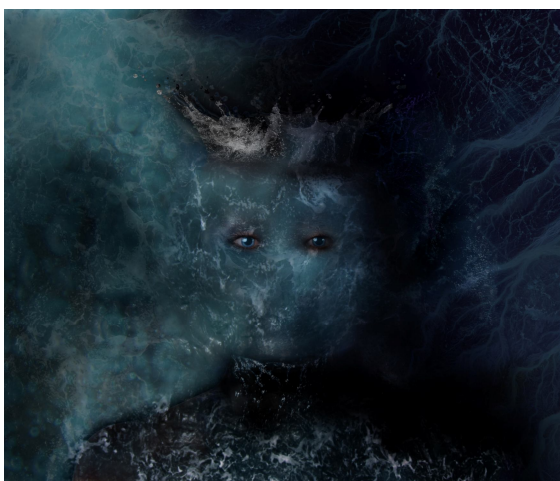
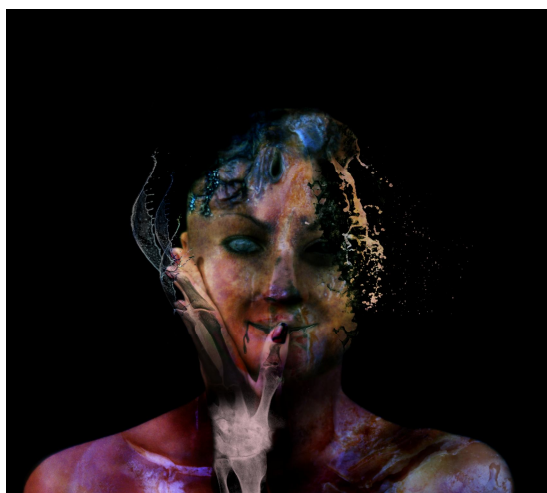
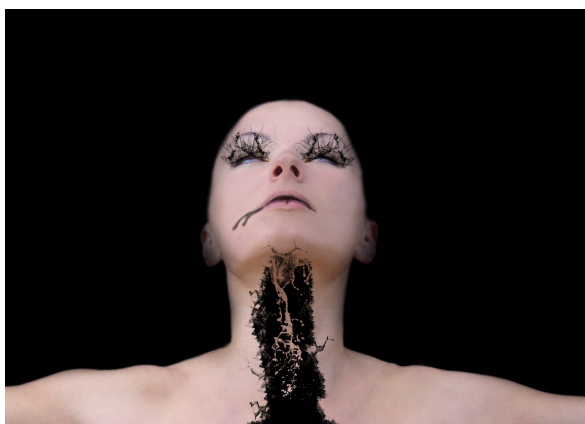

Ugnis

Vanduo

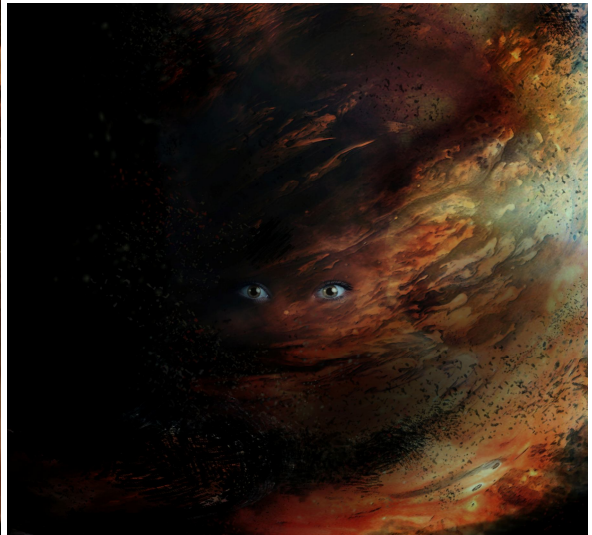
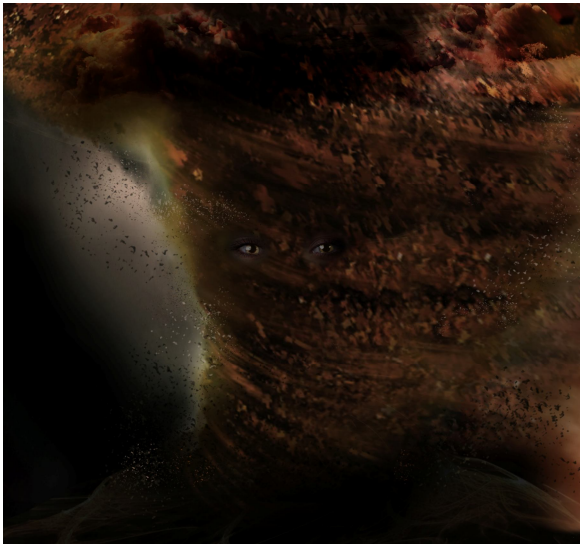

Oras

Gyvybė

Mirtis

